

DE MAN MET DE ENE ARM

NEL VERSCHOOR-VAN DER VLIS

**DE MAN
MET DE ENE ARM**

DE MAN
MET DE ENE ARM

DOOR

NEL VERSCHOOR-VAN DER VLIS

Met illustraties van Corrie van der Baan

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

1. GUUK

De hele dag sneeuwt het all

Dikke vlokken vallen urenlang traag en dicht naar de koude grond en vormen daar een zachte deken van sneeuw.

In de keuken duikt Joost van Westen snel onder de tafel en grijpt zijn oude schoenen. Hij moet het niet wagen met zijn goeie schoenen in de sneeuw te gaan schooieren.

Moeder is niet thuis vanmiddag, maar hij weet best, dat er dan wat opzit vanavond.

Hij trekt de veters flink vast. Hij trekt zo hard, dat hij er meteen één aan stukken rukt.

Ja, ja, natuurlijk, dat is altijd als je haast hebt!

Hij moet maken, dat hij wegkomt vóór Guuk er erg in heeft.

Gauw maar, de stukken aan elkaar. Er zitten al een heel stel knopen in. Ze worden aardig kort op die manier!

Een dikke knoop maar, góed zoll!

Hij springt overeind en sluipt de gang in. Hij haakt zijn jopper van de kapstok. Maar dan gaat de deur van de huiskamer open.

Guuk, zijn zusje, kijkt om de hoek.

„O néé, néé, wat gemeen, ga je weg? Joost, hóór nou es!”

Maar hij is al bij de trap en roffelt die af.

Guuk hangt over de trapleuning: „Nee, blijf nou hier. Jóóst! Ik ben de hele middag alleen. Je bent gemeen, hoor, echt gemeen. Jóóst!”

Halverwege de trap aarzelt hij een ogenblik en kijkt omhoog. Dan trekt hij een lange neus en zwaait met een arm. „Dag, hoor, de groeten, oppassen is meisjeswerk, de gróeten.”

Pats! De voordeur valt achter hem dicht. Hij rent de straat uit, de markt over, een nieuwe straat in.

Ja, hij zal mal zijn en de hele middag in huis gaan zitten oppassen! Hem niet gezien! De groeten! Hij gaat naar Kees, zijn vriend!

Guuk is teruggelopen naar de kamer, ze gaat op het raam af. Met een volle vuist slaat ze op de ruit, hij rinkelt ervan.

Maar Joost kijkt niet eens omhoog. Hij is de hoek al om, de markt op.

Ze staat hem boos na te kijken. Bah, echt gemeen, hoor, echt geméén! Ze zou óók wel een jongen willen zijn. Jongens hoeven nooit op te passen, die doen maar wat ze willen.

Ze denkt even aan moeder . . . Het is natuurlijk niet helemaal waar. Maar oppassen hoeft hij toch nooit.

Ze kijkt de stille kamer rond en de boosheid in haar ogen wordt groter. Bah, wat is er nu aan om vakantie te hebben! Als je tòch niet naar buiten mag . . . Ze wil ook in de sneeuw spelen, nèt zo goed . . . Vanuit het raam kan ze een stukje van de markt zien. Drie kramen, meer niet. Maar ze kijkt er niet naar, ze is veel te boos.

Wat is er nu aan, hier alleen! Moeder weg, Anneke in bed, vader naar zijn werk. Waarom moet moeder ook weggaan! Als moeder thuisgebleven was, had zij lekker in de sneeuw kunnen gaan spelen met Ria van de overkant.

Ze zakt neer in de brede vensterbank en kijkt in de straat zonder die goed te zien.

Het is niet helemaal eerlijk om dat van moeder te denken. Moeder heeft het echt voor hen gedaan. Ze moet nu niet net doen of moeder voor haar plezier drie middagen staat te helpen in een bakkerswinkel. Ze heeft het gedaan om er wat bij te verdienen.

Moeder gaat mooie dingen kopen voor de kamer, misschien een kerststukje en een kerstkrans. En moeder heeft beloofd een

fijn kerstmaal te maken voor de kerstdagen. Dat is' héérlijk . . .
Tenminste . . .

Ze denkt aan Tip, het witte konijn, dat buiten op de veranda in zijn hok zit. Nee, nee, dáár nu niet aan denken. Dan wordt het helemáál een vreselijke middag . . .

Ze schopt haar schoenen uit en trekt haar voeten op de vensterbank. De vensterbanken van dit oude huis zijn breed en laag onder de ramen. Heerlijke vensterbanken zijn het. Je kunt er helemaal inkruipen en zo naar buiten zitten kijken. Het is altijd al haar lievelingsplaatsje geweest.

Het is een groot huis waar Guuk woont. Maar ze bewonen alleen de bovenverdieping. Er is één brede voordeur, waar de benedenburen ook door naar binnen gaan.

Die benedenburen zijn pas gekomen. Het grote gezin, dat er eerst woonde, is verhuisd. Nu wonen er een mevrouw, een mijnheer en een dochter. Een leuk groot meisje van misschien wel achttien jaar.

Guuk denkt aan het meisje met het blonde haar, dat altijd zo vriendelijk tegen haar knikt. Het meisje kan mooi zingen en pianospelen. Ze heet Liesbeth. Dat weet ze eigenlijk nog maar pas.

Gisteren kwam ze tegelijk met het meisje de voordeur in en toen hoorde ze die mevrouw „Liesbeth” roepen.

O, kijk, daar heb je Ria!

Ria van Doorne staat op de stoep aan de overkant en roept en wenkt, dat Guuk buiten moet komen.

Ze schudt boos van nee. Ze wenkt met een hand om Ria binnen te krijgen. Maar Ria schudt ook van nee.

Ze wijst naar de sneeuw, ze bukt en kneedt een dikke zachte sneeuwbal. Ze gooit die met een grote zwaai naar het raam bij Guuk. Hij patst uit elkaar tegen het glas.

Ze hoort Ria hier in de kamer schateren van plezier. En dan

zwaait Ria met twee lange armen. Ze gaat de straat uit, de markt op.

Guuk trommelt weer boos op de ruit. Bah, ze laten haar allemaal alleen. Echt gemeen! Bah!

Ze zucht diep, terwijl ze Ria nakijkt, die dwars de markt oversteekt en dan uit het gezicht verdwenen is.

Gelukkig blijft moeder morgen weer thuis.

„Dan heb ik al mijn tijd nodig om het werk voor de kerstdagen te doen,” heeft moeder gezegd, „en om het kerstmaal klaar te maken.”

Ze vergeet even haar boosheid. Moeder is een schat. Gelukkig maar dat moeder anders nooit de deur uitgaat.

De moeder van Jansje van Minnen gaat elke week twee dagen uit werken. O, dat zou ze verschrikkelijk vinden.

Moeder brengt vanavond vast weer wat lekkers mee... En morgen... Dan geurt de hele keuken naar allemaal heerlijke dingen, dan maakt moeder alles klaar voor het kerstmaal... Nu moet ze toch weer aan het konijn denken, of ze wil of niet. Vader heeft het konijn gekocht om het vet te mesten en te slachten.

Guuk kruipt een beetje in elkaar in het hoekje van de vensterbank. Met kerstmis eten ze Tip op.

O nee, nee, ze wil er niet aan denken.

Ze moet denken aan de mooie kersttaart met kaarsen... Aan al de andere heerlijke dingen, die moeder gaat maken.

Niet aan Tip, niet aan het konijn, dat ze elke dag eten heeft gegeven en waar ze zo van is gaan houden.

Het is net, of het beest haar kent. Als ze de veranda opkomt, duwt het zijn witte neus tussen de tralies.

Joost zegt, dat het alleen om eten te doen is. Maar dat is niet waar. Als de ruif vol ligt met allemaal lekkere dingen, komt het er ook aan springen en legt de oren in de nek en kijkt naar haar. Is het kinderachtig om zoveel van een konijn te houden?

Ze is nou eenmaal dol op dieren.

Ze is haar boosheid vergeten, ze is ook Joost en Ria vergeten. Ze denkt aan Tip, die in zijn hok zit met een dikke laag sneeuw er bovenop. Zou ze, zou ze even bij hem gaan kijken?

Nee... nee... toch maar niet... het is nu zo akelig...

Ze kijkt weer naar buiten, naar de dikke sneeuw in de straat. Naar de drie kramen op het stukje van de markt, dat je vanuit het raam kunt zien.

En ze denkt aan gisteravond, toen ze met moeder bezig was in de keuken voor het brood te zorgen.

Er trekt een dikke rimpel tussen haar donkere ogen.

Vader kwam de keuken in. Hij liep naar het hok van Tip. Moeder ging hem achterna.

Zij niet. Ze bleef in de keuken staan, maar ze hoorde ze wel praten samen.

Vader zei: „Wat is dat beest prachtig zwaar geworden. Dat zal een fijne kerstbout worden. Overmorgen zal ik hem slachten. Ik heb 's middags vrij.”

Ze keek door het raam op de veranda en zag, dat moeder vlak voor het hok stond en Tip over zijn witte neus streek.

„Het gaat me toch aan mijn hart,” zei moeder.

Vader gaf daar geen antwoord op. Misschien hoorde hij het niet of misschien vond hij het kinderachtig van moeder.

Ze kwamen samen de keuken weer in en zij, Guuk, ging gauw theewater opzetten. Ze stond daar, heel kinderachtig, met tranen in haar ogen.

Dat mochten ze natuurlijk niet zien.

Niemand mag het weten, moeder niet, vader niet, Joost niet... Anneke heeft er gelukkig nog geen erg in.

Niemand mag ook weten, dat ze 's avonds in bed stilletjes heeft liggen huilen. Stel je voor, dat Joost het wist... stel je voor... Driftig veegt Guuk langs haar ogen. Nee, nee, niet doen, niet

kinderachtig zijn. Vader heeft immers gelijk, hij heeft het konijn juist gekocht om het vet te mesten.

Maar ze zal geen stukje eten van die kerstbout, geen stukje, als ze dat maar weten.

Dat zegt ze nog niet... Dat zullen ze wel zien op kerstdag. Moeder zal het heus wel goed vinden, moeder zal het best begrijpen. Moeder zei toch ook: „Het gaat me aan mijn hart...” Ze is opeens uit de vensterbank. Ze luistert aan de slaapkamerdeur of Anneke al wakker is. Maar daar blijft het stil.

Dan is ze de kamer uit en gaat de keuken door naar de veranda. Het hok staat tegen de muur. Tip springt naar voren en legt zijn oren achter in de nek. Hij snuffelt tussen de tralies door aan haar vingers. Zijn ronde ogen kijken haar aan.

„Stil maar, hoor,” zegt ze zachtjes, „ik kan het ook niet helpen. Je bent lief, hè, en zo zacht...”

Weer moet ze driftig langs haar ogen wrijven. Ze staat opeens recht en kijkt over de veranda heen in de winterse tuin van de benedenburen.

Zou ze... zou ze aan vader durven vragen of Tip blijven mag? Vanavond, als het stil is in huis? Vanavond, als Joost naar bed is? Joost moet er niet bij zijn natuurlijk.

Ze kan stilletjes uit bed gaan, heel zachtjes, zodat Joost het niet hoort! Anders komt hij natuurlijk ook naar beneden.

Zou ze het durven?

Ze staat nu weer dicht tegen het hok aan. Haar vinger strijkt over de zachte neus van het konijn.

„Dat ga ik doen,” zegt ze, „dat ga ik vragen. Misschien mag het wel. Dan blijf je bij ons, hè Tip? Je hoort toch zeker bij ons?” Ze loopt de keuken in en pakt een dikke winterwortel uit het groentebakje. Het konijn begint meteen te knabbelen. Ze kijkt naar zijn witte vachtje.

„Ik zal het huidje klaar laten maken voor jou, Guuk,” heeft

vader gezegd. „Dan mag je ermee doen wat je wilt. Je hebt altijd zo goed voor het dier gezorgd.”

Bah, ze wil het velletje helemaal niet hebben, helemaal niet. Vader moet het maar aan Joost geven of aan Anneke.

Hoor, Anneke roept.

Ze loopt de gang door naar de slaapkamer. Anneke staat recht-op in bed met uitgestoken handen.

„Anneke uit, Anneke wàkker!”

Guuk tilt haar uit het ledikant en zet haar op de grond. Ze trekt haar een rokje en truitje aan en neemt haar mee naar de kamer. Daar maakt ze een kopje thee klaar voor Anneke met veel suiker. Maar haar gedachten zijn er niet bij.

„Isse moeder nou?” vraagt Anneke.

Ze kijkt de kamer door en loopt naar het raam.

„Moeder komt straks,” zegt Guuk.

Anneke houdt haar hoofdje scheef.

„Isse Guukie nou moeder, hè? Gaat Guukie haaltjes tellen?”

Guuk kruipt in de vensterbank en trekt Anneke naast zich. Ze denkt: Zie je wel, Joost had thuis moeten blijven. Hij kan prachtig vertellen. Hij weet iedere keer wat anders. Ze is dikwijls boos op hem. Maar eigenlijk... eigenlijk... vindt ze hem enig... Dat zegt ze natuurlijk niet tegen Joost zelf. Stel je voor, zou die even verwaand worden...!

Vertellen en dromen, dat kan hij als de beste. 's Morgens moeten ze al lachen als hij beneden komt. Meestal heeft hij de gekste dingen beleefd in zijn droom.

Vertellen en dromen, denkt Guuk... ja en vèchten!!!

Want dat kan hij ook als de beste. Daar moet je de jongens op school over horen! In hun hart zijn ze allemaal bang van hem.

„Haaltje tellen?” vraagt Anneke weer.

„Ja, ja,” zegt Guuk. „Kijk es wat een mooie sneeuw.”

Ze weet eigenlijk geen verhaaltje te bedenken.

Anneke kijkt door het raam. Het sneeuwt niet meer, maar de straat is vol van een dikke witte vacht.

„Anneke wil naar buiten, Guukie.”

Maar Guuk schudt haar hoofd: „Dat mag niet, Anneke is net ziek geweest. Straks komt moeder thuis, en Joost en vader.” „Haaltje tellen,” houdt Anneke vol.

Guuk moet erom lachen, Anneke kan soms een echte dwingeland zijn.

Ze zegt: „Ja, luister dan. Er was es een hele gróte hond en die liep in de sneeuw...”

Anneke drukt haar neus tegen de ruit. Er is geen hond te zien. Alleen de poes van beneden tript voorzichtig door de sneeuw.

„Ging grote hond dan doen, Guukie?”

Guuk moet lachen. Ja, wat ging die grote hond eigenlijk doen?

„Er kwam een jongen aan en die gooide de hond met sneeuw. En toen werd hij vreselijk kwaad. Hij beet die jongen in zijn been...”

O, kijk, daar komt Ria het hoekje weer om! Ze zwaait naar Guuk, dat ze naar boven komt. Dat is leuk!

Guuk loopt naar de trap en trekt de deur open. Anneke komt

ook naar de gang. Ria heeft grote verhalen over de sneeuw. Er zijn sneeuwruimers in de stad. En er wordt op de hoeken en pleinen zand gestrooid. Ze hebben ook een groot sneeuwballengevecht gehouden.

Het verhaaltje is vergeten.

Ze luisteren samen naar Ria. Ze kruipen met z'n drieën in de vensterbank.

Buiten zijn de reclamelichten aangefloept. Dat kleurt prachtig boven de witte sneeuw.

Net een sprookje lijkt het buiten.

2. JOOST EN DE MAN MET DE ENE ARM

Joost is de markt overgehield, een straat in. Hij gaat Kees halen. Ze moeten maar es goed verzinnen wat ze gaan doen vanmiddag.

Ha, wat een fijn pak sneeuw! Hij schooiert en schopt met zijn schoenen door de dikke laag, die tegen de stoeprand ligt gewaaid.

Hij zou eigenlijk hoge waterlaarzen moeten hebben! Zou dat even fijn wezen! Maar zijn moeder vindt die ouwe schoenen goed genoeg voor de sneeuw.

„Hoi, ha hoi!!!”

Kees komt eraan.

„Waar gaan we naar toe?” schreeuwt Kees al uit de verte. „Ik mag tot vier uur, dan moet ik mijn moeder helpen.”

Joost zegt er maar niets van. Hij denkt aan Guuk, die thuis zit. Gelukkig heeft hij een zusje, anders moest hij ook dat meisjeswerk doen. Kees heeft alleen twee broers, die al lang groot zijn en een kleiner broertje, dat nog te jong is om te helpen.

Zie je wel, hij trekt een kwaad gezicht en moppert: „Eerst mocht ik helemaal niet weg. Nou mag ik tot vier uur.”

Hij schopt van kwaadheid de sneeuw uit elkaar. Joost schatert van het lachen.

„Ja, jij kunt mooi lachen. Moet jij thuis niet helpen?”

Joost springt uitgelaten van de stoep in een berg sneeuw en maakt een grote bal. Hij staat te wachten of hij er iemand mee raken kan, maar er komt net niemand voorbij.

„Welnee,” schreeuwt hij tegen Kees, „Guuk is thuis en mijn moeder helpt drie middagen in een bakkerswinkel. Daar ver-

dient ze mooi geld voor de kerstdagen. Tof, jong . . . Ga je mee naar de ka?"

Ze hollen de straten door, uitgelaten als jonge honden.

Er komt net een jonge hond aan, die dol van plezier om de sneeuw achter hen aan zit. Maar bij de volgende straat springt hij terug naar zijn baas.

Op de ka is weinig te doen. Zo druk als het anders is, zo stil is het vanmiddag. De schepen liggen witbesneeuwd een beetje op en neer te deinen. De jongens speuren rond of er soms iets te helpen valt, maar er wordt niet gewerkt met dit weer.

Joost wijst naar een rijnaak, die rustig ligt te schommelen.

„Durf jij op dat schip te springen?" vraagt hij.

Kees kijkt aarzelend naar Joost: „Jij wel?"

„Natúúrlijk!"

„Nou, vooruit dan, dan kom ik óók!"

Joost kijkt naar het schip. Kunnen ze het wagen? Welja, het schip is stil en verlaten. De schipper is er zeker vandoor. Maar de afstand is nogal groot.

„Jij eerst," zegt hij tegen Kees.

Maar Kees schudt van nee: „Eerst jij. Dan kom ik ook. Op mijn erewoord!"

Zo is het altijd. Joost van Westen moet voorop. Joost van Westen is altijd haantje de voorste.

Als ze op school wat uitgehaald hebben, roepen ze Joost.

„Ga jij eerst naar binnen," zeggen ze dan, „jij durft het best."

Joost is er al lang aan gewend. Eigenlijk is het wel leuk, als ze altijd om je roepen. Eén keer was het helemáál niet leuk. Toen was mijnheer De Laar, hun hoofdonderwijzer, verschrikkelijk kwaad. Ze hadden de meester van de derde klas in zijn lokaal opgesloten.

Mijnheer Van Laar kwam regelrecht op Joost af, die zo moedig naar binnen stapte en hij legde hem meteen over de knie.

Goeiemorgen, nooit van zijn leven heeft hij zo'n pak rammel gekregen als die middag.

Helemaal eerlijk was het niet, want ze moesten 's middags allemaal schoolblijven. En hij was de enige, die een pak slaag had gekregen.

Mijnheer De Laar zei: „Jij zult het wel weer verzonnen hebben.” Pàts! „Het zal jouw werk wel weer zijn.” Pàts!

Nou, dat hebben ze nooit meer gedaan. Ze hadden er voorgoed genoeg van.

Joost is achteruitgelopen. Hij meet de afstand met zijn ogen. Welja, het kan net . . .

Kees is op zij gesprongen.

Joost neemt een vaart en springt van de wal op het schip. Hij tolt tegen de mast aan met zijn hoofd, maar daar voelt hij weinig van.

„Vooruit, jô, kòm,” schreeuwt hij naar Kees.

Kees laat het er niet bij zitten, hij neemt óók een aanloop. Met dezelfde vaart als Joost komt hij aanrennen, zijn hoofd vooruit als een bok, die gaat aanvallen. Hij springt ook van de wal op het schip, maar rolt languit over het dek.

„Há, há, há!” schatert Joost, „is-tie even goed!”

Maar Kees is al overeind, hij wrijft even over zijn knieën. En dan gaan ze op verkenning uit.

Het schip is leeg, de ramen zitten dicht. De mensen zijn zeker weg.

„Duiken,” roept Joost opeens, „duiken, jong, een agent . . .”

Ze duiken achter een hoop touw, die tegen de mast ligt opgestapeld. Eerlijk gezegd bonzen hun harten, want natuurlijk mogen ze niet op dat schip. Maar de agent rijdt recht en statig voorbij.

Kees trekt heel brutaal een lange neus achter de rug van de agent, die al een heel eind van het schip vandaan is.

Ze zitten meteen weer recht op het dek, maar Joost springt overeind.

„Mijn broek is kletsnat... we zitten midden in de sneeuw.”
Op hetzelfde ogenblik bonst een vuist tegen het raam van de roef en een boze stem schreeuwt: „Wat motten jullie, wacht es even, ik zal jullie...”

Met een vaart springt Joost op de wal, hij komt net op de rand van de ka terecht.

Kees danst angstig heen en weer. Een man komt het trapje op. Kees wil springen, maar hij kan op het schip geen vaart krijgen. Hij zal toch springen... Maar een hand grijpt hem in zijn nek.
„Kom es effen mee, jij, hier de trap af, wat denk jij well”
„O nee, mijnheer, nee, mijnheer,” schreeuwt Kees angstig, „ik heb niks gedaan... ik heb echt...”

„Lopen,” zegt die stem, „gauw een beetje, hè! Wat doe jij op mijn schip? Moet ik soms de politie erbij halen? Lopen zeg ik...”

Kees gaat al, de schrik staat groot in zijn ogen... De man komt vlak achter hem aan. Het luikje valt dicht.

„Dat dachten jullie maar, hè, dat er niemand op het schip was, dat dachten jullie maar...”

In de verte op de ka staat Joost. Hij ziet er wit van. Wat moet hij nu doen? Hij kan Kees daar niet laten zitten met die kerel. Dat is geméén. Maar wat moet hij dan? Achter zijn rug rijdt de agent van daarstraks de ka weer langs. Maar Joost ziet hem niet eens.

Hij krabt als een kerel achter zijn oor.

Vooruit, hij moet erop af, geen gezeur. Samen uit, samen thuis. Als er straf uit te delen is, moet hij ook maar hebben.

Hij loopt langzaam naar het schip toe. Leuk is het niet...

Hij staat daar te kijken. Zou hij roepen?

Hij zet zijn handen aan zijn mond: „Kééééés! Kééééés!”

Een paar havenarbeiders lopen voorbij: „Hé, schreeuwlelijk, kalm aan!”

Joost luistert niet eens. Hij trekt even een rimpel tussen zijn ogen. Doet hij het? Doet hij het niet?

Hij loopt een eindje achteruit, hij neemt vaart. Hij komt aanhollen en springt met een plof op het dek. Zijn benen trillen, maar dat wil hij niet weten.

En opeens wordt hij kwaad en zijn benen trillen niet meer. Als . . . als die schipper Kees soms opgesloten heeft . . . Als hij soms . . . Wacht maar es even . . .

Potseling gaat het luik open en even plotseling trillen zijn benen weer. De schipper steekt een hoofd boven dat luik uit.

Hij zegt, tergend langzaam: „Zo, kom jij es naar je vriendje kijken, kom jij ook maar mee.”

Een ogenblik kijkt Joost naar de ka, dan gaat hij het trapje af. Kees zit op een stoel. Hij ziet behoorlijk wit om zijn neus.

„Ga daar zitten,” zegt de schipper tegen Joost. „Nee, dáár zeg ik.” En dan begint hij plotseling te schateren van het lachen.

Stomverbaasd kijken ze op. Ze zien opeens, dat de schipper olijke ogen heeft en dikke zwarte krullen, nu hij zijn pet afzet en naar de jongens kijkt.

„Jullie zijn brutale schavuiten, dat staat vast, maar lãf zijn jullie niet. Ik wou es kijken wat jij doen zou bruinoog, als ik je vriendje meenam. Dat is meegevallen. Je liet hem niet in de steek. Maak, dat je weg komt allebei en niet meer op mijn schip, begrepen?”

Ze zijn zo de trap op, het dek over en springen met een vaart op de kant. Kees kan het opeens ook zonder een aanloopje te nemen.

Als ze de ka ophollen en omkijken, staat de schipper op het dek te schudden van het lachen. Ze lachen maar zo'n beetje zuurzoet mee. Ze voelen zich lelijk beetgenomen.

Ze hollen zo hard ze kunnen de ka af, de hoek om, de straten in. Het heeft opgehouden met sneeuwen. Ze kijken elkaar aan en schateren nu toch ook van het lachen.

„Die was best,” zegt Kees, „ik zat te beven op mijn stoel. Die kerel zette een stem op als ik weet niet wat.”

Ze gieren van de lach en slenteren door de straten. Ze mikken sneeuwballen naar andere jongens en dreigen een meisje met een bal zo groot als een mannenhoofd. Maar als het meisje gillend wegholt, laten ze de bal uit elkaar patsen op de grond. Ze vragen in een paar winkels of er werk te doen is, maar ze komen overal net te laat.

„Ezels zijn we,” zegt Kees, „we hadden natuurlijk gisteren moeten vragen of we vandaag konden helpen.”

En dan slaat de grote torenklok vier slagen.

„Jô, ik moet naar huis,” zegt Kees.

Hij is meteen weg, de straat uit, de hoek om.

Joost loopt daar opeens alleen. Hij kijkt op zijn neus en steekt dan de handen in zijn broekzakken.

Ook wat moois. Als Guuk nou naar buiten mocht, dan gingen ze samen verder de sneeuw in. Met Guuk is het ook altijd leuk. Maar die zit op Anneke te passen. Wat moet hij alleen gaan doen?

Verveeld slentert hij langs de straten. Kees is reuze, hij is altijd met Kees. De andere jongens uit zijn klas kunnen zo saai zijn. En die zijn natuurlijk ook niet thuis nu.

Hij gaat maar naar huis. Het begint weer te sneeuwen ook. Welja, hij gaat naar huis. Om halfzes komt moeder en om zes uur vader. Vooruit maar. Guuk zal het wel prachtig vinden. Misschien kunnen ze thuis nog wat verzinnen.

Hij slentert langzaam door de straten, haast heeft hij helemaal niet. De vlokken beginnen dicht te vallen. Ze zakken loom naar de grond.

Daar is de markt. Hij gaat even langs de kramen kijken en dan

naar huis. Aan deze kant van de markt kun je het raam van de kamer zien. Even langs die andere kant.

En dan, plotseling, met een schok, staat hij stil. Zijn ogen haken zich vast aan een man achter een kar met kerstbomen. Zonder het zelf te weten haalt hij heel diep adem en blaast die adem langzaam uit.

De man achter die kar heeft maar één arm. De ene mouw van zijn jas hangt leeg omlaag en is in de zak gestoken.

Tussen de mensen, die langs hem lopen en hem op zij dringen, blijft hij onafgebroken kijken naar die lege mouw.

Kees zijn vader heeft pas geleden een arm gebroken. Die arm werd gespalkt op zijn borst en zijn mouw was wel zes weken leeg.

Maar dit is heel wat anders. Deze man hééft geen arm.

Kijk, kijk nou . . .

De man achter de kar met kerstbomen strekt zijn linkerarm uit en pakt een grote boom. Hij duwt die kerstboom onder de stomp van zijn rechterarm en grijpt naar een zaag.

Met een paar sprongen is Joost bij de kar.

„Zal ik even helpen?”

De man kijkt op, hij laat de boom tegen de grond zakken.

„Zo, kerel, wou jij helpen? Dat kan. Willem is de hele middag hier geweest, maar hij is weggeroepen naar een karwei. Mijn buurjongen, zie je. Dat was een tegenvaller. Ik heb een heleboel bomen verkocht, dat was weer een meevaller. Maar nou moeten die laatste nog rechtgezaagd en de kruisen moeten eronder geslagen.”

Joost steekt een hand uit: „O, maar dat kan ik best, mijnheer.”

„Zeg maar Peters, beste jongen, mijnheer klinkt zo deftig. Probeer het maar es. O, daar is een koper.”

Een heer met een grijze jas staat stil bij de kar.

Peters trekt de takken van de bomen wat uit. Zo zien ze er mooi fors en breed uit. Het zijn frisse stevige bomen.

„Hebt u een flinke grote voor me?” vraagt de klant.

„Ja zeker, natuurlijk. Kijk es hier, mijnheer, een goeie grote. En een mooie. Er zijn niet mooier!”

De heer in de grijze jas lacht en knikt: „Ja, die is prachtig. Kunt u hem thuis laten brengen?”

„Wel wis en zeker, mijnheer, natuurlijk. Dat komt in orde . . .”

Er komen alweer nieuwe klanten aan.

Joost heeft de zaag genomen en zaagt of zijn leven ervan afhangt. Het is nog niet eens zo gemakkelijk om precies recht te zagen.

Als de klanten weg zijn, geeft Peters aanwijzingen. Joost slaat er een stevig kruis onder. Nu gaat het prachtig.

Binnen korte tijd staan er drie nieuwe bomen klaar. Maar goed ook, want er komen weer kopers aan.

Joost pakt een nieuwe boom, hij heeft vuurrode oren van inspanning. Hij is er Kees en die malle schipper op de boot helemaal door vergeten. Weer moet hij kijken naar die lege mouw.

Hij vergeet een ogenblik door te zagen. Zou Peters met één arm geboren zijn?

Hij kijkt nu langs Peters heen naar de andere kramen. Maar hij ziet die andere kramen niet eens, zo diep staat hij in gedachten. Zoals hij daar nu staat te turen zonder iets te zien, zou je niet zeggen, dat hij zo'n haantje de voorste is.

Met één arm geboren... met één arm...

En plotseling denkt hij aan een nacht, drie jaar geleden. Hij was wakker geworden van veel geloop in huis. En hij had het opeens begrepen: nu was het kindje gekomen, waar moeder van verteld had. Met schitterogen was hij uit bed gegaan en had Guuk geroepen bij de deur van haar slaapkamertje.

Guuk was natuurlijk in diepe slaap geweest, die luilak, maar hij had haar aan haar arm half het bed uitgetrokken.

„Toe, jò, word wakker, het broertje is er, vást!”

En toen kwam vader eraan.

„Zo,” zei vader, „moet ik jou weer net snappen? Jullie hebben zeker wat gehoord. Kom maar gauw mee, het kindje is er.”

Ze mochten mee naar een klein zijkamertje. Moeder sliep, die mochten ze niet wakker maken. Het was geen broertje, het was een zusje.

Vader zei: „Weet je wat moeder vroeg, toen het kindje er was? Heeft het twee armpjes en beentjes? Is het helemaal goed?”

Guuk en hij hadden samen in de wieg staan kijken en hadden gelachen om die vraag van moeder.

En nu, opeens, is dat niet meer iets, waar om te lachen valt.

Zou Peters met één arm geboren zijn? Zou hij met één arm in de wieg gelegen hebben? En zou zijn moeder ook gevraagd hebben...

Hij staat maar in gedachten voor zich uit te kijken. Hij heeft de kerstboom onder de arm, maar vergeet te zagen.

De kopers zijn weggegaan. Peters kijkt om.

„Hallo, knechie, wat sta jij te dromen? Je hebt toch niet in je hand gezaagd, hoop ik?”

„Nee, o wel nee . . .”

Hij grijpt haastig naar de spijkers en de hamer. Als een kerel slaat hij ook onder deze boom een kruis. Maar langs zijn vlug werkende handen heen moet hij weer kijken naar die lege mouw. En zijn gedachten gaan door.

Hoe is dat als je één arm hebt? Hoe heeft Peters op school gezeten? Leerde de juffrouw hem links schrijven? Riepen de jongens hem na?

Als Peters weer omkijkt, bukt hij snel over zijn boom heen. Je moet niet denken, dat het leuk is als ze naar je kijken, wanneer je een gebrek hebt. Zo dom is hij niet.

Het wordt stiller op de markt. Overal zijn de lichten aangevloept. Het sneeuwt bijna niet meer. De wolken laten nog een paar vergeten vlokken vallen, dan houdt het helemaal op.

Boven de winkels rond de markt floepen opeens de reclame-lichten aan. Rode en groene en blauwe lichten glanzen boven de sneeuw. Het is een feestelijk gezicht.

Peters slaat met zijn linkerhand op de schouder van Joost.

„Kerel, wat een meevallertje, dat jij er net aankwam. Ha, daar hebben we Willem. Kijk, daar is hij.”

Joost laat de boom zakken; het is de laatste, die een kruis moet hebben. Willem is een grote kerel met vierkante handen en een breed rood gezicht.

„Zo, Peters, hebt u een plaatsvervanger? Dat is prachtig! Het karwei viel geweldig tegen. Er moeten zeker nog bomen weggebracht?”

Joost kijkt op de klok van de stadstoren, die hier op de markt staat. Vijf voor halfzes. Hij moet naar huis, anders mag hij morgen misschien niet weg.

„Tabee,” zegt hij tegen de mannen, „ik ga naar huis.”

Maar Peters roept hem terug, hij stopt Joost twee kwartjes in

zijn handen. Willem geeft hem een knipoog en doet er nog één bij.

„Dank u wel,” zegt Joost.

Is dat even mooi! Hij stapt de markt over. Weet je wat! Hij gaat drie repen halen, voor Guuk en Anneke ook één. Dat is leuk.

Bij Van Buren hebben ze die fijne dikke met noten erin. Daar is Anneke dol op. Het is mooi om met drie dikke repen naar huis te komen.

Kijk, nou begint het warempel toch weer te sneeuwen!

3. TOEN HET AVOND WERD

Geen drie minuten later gaat hij door de sneeuw naar huis. Hij drukt op de bel, twee keer achter elkaar. Bij één keer komen de benedenburen opendoen.

Bijna onmiddellijk wordt de deur opengetrokken.

Joost kijkt een ogenblik in de gang van de benedenburen, maar behalve de poes is daar niets en niemand te zien.

Hij springt de trap op. Kluiten sneeuw, die hij vergeten is van zijn schoenen te vegen, dansen gezellig mee naar boven en blijven liggen op de traploper. Guuk staat hem met een boos gezicht op te wachten. Hij steekt twee handen uit.

„Kijk es even wat ik hier heb! Ol wat zeg je dáárvan?”

Anneke geeft een kreet van plezier en Guuk vergeet op slag haar boosheid. Ze dansen van pret door de smalle gang.

Joost smijt zijn natte schoenen om het hoekje van de keuken-deur en loopt de kamer in.

Guuk gaat die schoenen gauw even rechtzetten. Moeder kan elk ogenblik thuishkomen. En moeder moet niet onmiddellijk over de rommel gaan mopperen. Daar is niets aan.

Dan komt ze ook de kamer in. Anneke kruipt met haar reep in de vensterbank. Joost staat bij de tafel, hij heeft de helft al op. Ze kruipt zelf ook in de vensterbank.

„Had jij centen over van je zakgeld?”

„Verdiend,” zegt Joost trots.

Guuk gaat recht zitten en kijkt naar Joost.

„Echt, eerlijk waar? Verdiend? Waarmee dan?”

Joost komt naar het raam toe, hij kijkt over Guuks hoofd heen

naar het stukje van de markt, dat je hier vandaan zien kunt. Drie kraampjes kun je zien, maar de kar van Peters niet, die staat verderop.

„Ik mocht kruisen onder kerstbomen slaan. Dat ging even fijn, jô! Dat had je moeten zien!”

Anneke duwt haar hoofdje tussen Guuk en Joost in.

Ze zegt: „Kerstbomen mooi, hè Jooste?”

Guuk trekt haar benen op de vensterbank en gaat er bovenop zitten.

„Riepen ze je of vroeg je 't zelf?” vraagt ze.

„Ik heb het gevraagd,” zegt Joost. „Ik kwam aanlopen en ik zag een kar met kerstbomen. Er stond een man bij met één arm.”

Guuk vergeet verder te eten van haar dikke reep met noten. Ze drukt haar neus tegen de ruiten.

„Echt waar? Eén arm? Was die andere gebroken? Nee? Kan ik hem hier zien, die man?”

„Nee, hij staat net om de hoek.”

Dichter drukt Guuk haar neus tegen de ruiten. Ze wil proberen iets meer van de markt te zien, maar een kar met kerstbomen ziet ze toch niet.

„Hoe kwam dat van die éne arm?”

„Ja, dat weet ik natuurlijk ook niet.”

Guuk kijkt aandachtig naar buiten, naar de drie kramen, die je wèl kunt zien. Naar de dikke sneeuw daar omheen.

Nee, natuurlijk weet hij dat niet.

Ze kijkt naar Joost. Ze ziet opeens, dat hij met een dikke rimpel boven zijn neus naar buiten staat te kijken. Ze ziet ook, dat hij kauwt op zijn chocola, zo maar, zonder z'n gedachten erbij te hebben.

„En kon hij het zelf niet? Ging dat te moeilijk?”

„Moeilijk?” vraagt Anneke.

Ze begrijpt er niet veel van, ze ligt op haar knietjes voor het

grote raam. Het is prachtig zo naar de sneeuw te kijken en naar de grote lichten op de markt.

„Een dikke deken, hè Jooste?”

Maar Joost luistert niet, hij zegt: „Nou, hij was best handig met die linkerarm. Zijn buurjongen hielp, maar die was weggeroepen voor een karwei. En toen kwam ik net aan.”

„O . . . ja . . .” zegt Guuk dromerig.

Maar dan zijn ze opeens alle drie weg van die vensterbank, want ze horen een sleutel in de deur steken. Dat kan moeder of vader wezen. Ze lopen alle drie de kamer door en dringen om het eerst in het gangetje te zijn.

Ha, nee maar, daar zijn ze allebei tegelijk! Wat héérlijk!

Vader lacht, zijn hele gezicht straalt.

„Wat zeggen jullie daarvan? Ik kwam net aan op de fiets en moeder liep door de sneeuw te ploeteren. Ik nam haar gauw achter op de bagagedrager. Hebben jullie het goed warm binnen voor de twee harde werkers?”

Ze komen samen de trap op. Moeder moppert over de vieze loper, maar vader zegt: „Stil, stil, niet mopperen. Het is allemaal voorbij en jij blijft weer heerlijk thuis. Dat is veel beter.” Moeder lacht en vergeet de natte loper.

„Dat is zeker beter,” zegt ze met een zucht, „drie dagen is net lang genoeg. Maar ik heb een kerstkoek meegebracht en ik heb geld verdiend voor een prachtig kerstmaal.”

Ze gaan met z'n vijven de kamer in.

Vader en moeder kruipen dicht bij de haard.

„Zal ik een kopje koffie halen?” vraagt Guuk.

Ze is al naar de keuken, ze vindt dat wel leuk, een beetje zorgen. Vooral nu moeder weer klaar is en de drie saaie middagen voorbij zijn.

Maar in de keuken bij de gootsteen denkt ze opeens weer aan Tip. Ze wil niet naar buiten kijken, maar doet het toch. Ze

ziet de witte neus van Tip tegen de ruif. Ze draait zich vlug om en schenkt de koffie in de koppen.

In de kamer is het opeens veel gezelliger. Moeder heeft de schemerlampen aangestoken en de gordijnen dichtgetrokken. Anneke zit op vaders knie. Vader laat haar paardrijden, zo hard hij maar kan.

O, het is heerlijk, dat moeder weer thuis is en thuisblijft. Er is niets ergers dan dat je moeder de deur uit is.

En overmorgen is het kerstfeest, dan komt het heerlijke kerstmaal op tafel. Tip... denkt ze weer... nee, niet aan denken, er zijn immers een heleboel andere dingen ook bij.

Maar ze kan het niet uit haar gedachten dringen. Ze moet Tip nog eten geven straks. Ze zal vragen of Joost het doet, hij heeft er toch geen erg in. Ze wil Tip niet meer zien, voordat...

„Wat heb je vieze vingers, Anneke,” zegt moeder.

Guuk wijst naar Joost: „We hebben alle twee een reep chocola van Joost gekregen. Hij had geld verdiend.”

Joost vertelt het verhaal van Peters met de ene arm. Moeder is dadelijk vol aandacht.

„Eén arm?”

Ze zet er haar koffie voor neer en schudt haar hoofd.

„En heb je die stakkerd een kopje koffie gebracht?”

Joost schudt van nee.

Vader zegt: „Daar denkt zo'n jongen niet aan...”

Maar Guuk springt op: „Moeder, mogen we dat nu nog brengen? Ja, hè?”

„Ikke mee, ikke ook mee,” roept Anneke.

Ze weet niet precies waar het om gaat, maar ze begrijpt wel, dat die twee naar buiten willen. En dat wil ze ook wel.

Moeder trekt Anneke tegen zich aan: „Nee, meisje, dat gaat niet. Nog een paar daagjes geduld hebben. Anders word je weer ziek. Gaan jullie eerst maar even kijken of die stakkerd er nog is. Gauw terugkomen, we gaan zo eten.”

Ze schieten in hun schoenen. Joost holt met de veters los de trap af en tolt beneden tegen de voordeur aan.

Guuk proest van het lachen.

Ze vliegen de markt op. Maar ze staan meteen stil. Op die drie tentjes na is de markt leeg. De verkopers zijn al naar huis. Van Peters is niets meer te zien. Ja, nog iets. Eén afgescheurde dennetak ligt tegen de grond. Maar de kar en Peters en Willem zijn vertrokken.

„Hè, jammer,” zegt Guuk spijtig. „Zou hij morgen weer komen?” Joost trekt zijn schouders op: „Ik weet het niet. Hij heeft er niets van gezegd. Wacht es even.”

Hij duikt naar de grond en kneedt een flinke sneeuwbal. Hij mikt die recht op Guuk, maar ze duikt snel omlaag, pakt ook een dot sneeuw en raakt Joost net op zijn neus.

Hij bukt en pakt een nieuwe kluit. Pats, die is raak.

Er komen een paar jongens aan en even later nog een jongen en een meisje. Ze duiken ook naar de sneeuw; het wordt opeens een

sneeuwballengevecht. Ze gooien met prachtige sierlijke bogen. Joost moet weer aan Peters denken. Heeft hij dat nooit gekund? Zou hij er altijd bij gestaan hebben met zijn éne arm? Wat zou dat vreselijk zijn. Stel je voor dat hij, Joost, hier stond met één arm en dat die jongens . . .

Pats, hij krijgt een sneeuwbal net tegen zijn wang en duikt snel naar de grond. Guuk danst uitgelaten in de dikke sneeuw, die tegen de stoepen ligt. Heel de saaie middag in de warme kamer danst ze eruit.

Maar vader tikt op het raam. Ze moeten binnenkomen. Ze steken de handen op en hollen naar huis. Ze vliegen uitgelaten de gang in en rennen de trap op. De poes van de benedenburen springt met de staart omhoog mee naar boven en schiet de kamer in. Op de loper komen nieuwe natte plekken. Maar daar kijken ze niet naar.

„Is hij er niet meer?” vraagt moeder.

„Nee,” zegt Joost, „alleen de drie tenten, die je door het raam kunt zien staan er nog. Maar die gingen ze ook afbreken.”

„Nou, dat is jammer,” zegt moeder. „Guuk, snijd even brood en zet theewater op. Joost, steek ook de handen uit je mouwen. Haal de kit even vol kolen.”

In de keuken stopt Guuk Joost een bakje eten voor Tip in de handen.

„Geef dat even aan het konijn,” zegt ze, „je moet toch naar de veranda.”

„Ik moet altijd de koudste werkjes doen,” moppert Joost.

Vader komt net de keuken in, hij schatert van het lachen.

„Wou jij ons wijsmaken, dat je bang bent voor kou? Vanmiddag zeker niet op straat. Gauw een beetjel”

Joost schiet de veranda op. Guuk hoort nauwelijks wat er gezegd wordt. Ze is met haar gedachten bij het donkerbruine hok en het witte konijn . . .

„Kom je, Guuk?” roept moeder.

Guuk gaat met een schaal brood naar binnen. Ze schuiven om de tafel. Moeder heeft wat extra's voor de boterham meegebracht.

„Je moeder is maar een rijkaard,” plaagt vader, „daar kan ik niet tegenop.”

Het smaakt heerlijk!

Guuk denkt dankbaar: Stel je voor, dat je geen vader en moeder hebt. Wat is het heerlijk gezellig in huis...

Het is bijna halftien. Anneke slaapt als een roos. Joost en Guuk liggen in bed, maar ze slapen geen van tweeën. Guuk ligt op dezelfde verdieping, waar de huiskamer en de keuken zijn. Het is fijn om op dezelfde verdieping te slapen. Als je in bed ligt, kun je alles meemaken wat er in huis gebeurt. Je hoort wie er komt en wie er weggaat. Soms kan ze vader en moeder verstaan als ze samen praten.

Nu niet, vader en moeder zullen wel zitten lezen, ieder aan een kant van de haard. Ze zijn allebei dol op lezen. Zij en Joost ook. En Anneke grijpt ook al naar een boek. Ze zijn echt een lezende familie. Hoor, beneden begint Liesbeth te zingen. Even luisteren; dat klinkt 's avonds zo mooi in de stilte, als je hier in het donker ligt.

„O Kindeke kleen! O, Kindeke teer...”

Een mooie wijs is het. Dat zingt Liesbeth de laatste dagen erg veel. Guuk kent de wijs haast al uit het hoofd. De woorden kan ze slecht verstaan, alleen die ene regel, die telkens terugkomt. Wie zou dat kindeke wezen? Liesbeth houdt zeker veel van kinderen. Hoor, nu gaat ze een ander lied zingen.

„O kerstnacht, schoner dan de dagen...”

Wat een vreemde versjes eigenlijk... Maar het kerstfeest is wèl mooi!

Het kerstfeest is altijd heerlijk, dan zijn ze allemaal de hele dag thuis en moeder zet de kaarsen neer. Dat flikkert zo prachtig.

En 's middags is het helemaal fijn, dan komt de prachtige taart van moeder, met kaarsjes erin, een kersttaart. En het kerstmaal...

Ze zit opeens recht in bed. Naar het zingen luistert ze niet meer. Ze ligt hier zo stil en alleen, ze kan het nu onmogelijk meer uit haar gedachten dringen.

Zou ze... zou ze even naar vader gaan, zou ze even vragen... Ze mogen 's avonds niet uit bed komen, dat weet ze wel. Maar dit is toch iets anders, dit is toch iets bijzonders...

Ze ziet het hok met Tip erin vlak voor haar ogen staan. En morgen is het leeg, morgen...

Néé...

Ze duwt haar hoofd dieper in het kussen.

Is het kinderachtig, als je zoveel van een konijn houdt? Ze houdt van alle beesten. Van de grote hond van Greetje Hoevers, die op Greetje wacht als ze uit school komt. En van de leuke poes beneden, die telkens met haar mee naar boven schiet. En van Tip...

Ze wrijft boos met haar handen langs haar ogen...

Ja maar... moeder zei toch ook: het gaat me aan mijn hart...

Ze is plotseling uit bed en sluipt over de gang. Ze drukt de deur van de kamer open.

„Kind toch,” schrikt moeder, „wat heb je? Het is al kwart voor tien.”

Maar Guuk geeft niet eens antwoord, ze springt zo op vaders knie, alsof ze weer een heel klein meisje is.

„Vader, hoor es, hoeft Tip niet geslacht, hoeft het niet? Ik wil zo graag, dat hij blijft... Hij is zo...”

Ze moet nu snel kuchen en langs haar ogen wrijven.

„Hij is zo... zo lief... hè vader?”

Vader zet haar op de grond.

„Niet zo mal doen, Guuk, bèn je nou! Ik heb het konijn er juist voor grootgebracht en vetgemest. Niet zo kinderachtig doen.

Naar bed, het is meer dan tijd. En er niet meer uit, denk erom.”
Ze kijkt nog even naar moeder, maar die knikt.

„Vlug, meisje, het is laat...”

Ze is de deur al uit en gaat haar kamertje in.

O, het is heerlijk, dat het donker is, stikdonker...

Het is heerlijk, dat niemand het ziet, vader niet, moeder niet,
Joost en Anneke niet... Ze duwt haar hoofd diep in het kussen,
de handen tegen haar ogen aan...

Een verdieping hoger ligt Joost. Hij rekt de armen boven zijn
hoofd en slaat zijn boek dicht, dat van de dekens op de grond
valt en daar blijft liggen tussen zijn twee dikke sokken.

Daarstraks schrok hij zich naar; toen dacht hij, dat er een naar
boven kwam. Hij smeet gauw het boek dicht, maar er kwam
niemand de trap op. Misschien was het Guuk, die even uit
bed kwam.

Nou heeft hij genoeg van lezen.

Morgen fijn weer vrij, lekker vakantie. Jammer dat Kees dan
niet komt; met Kees is het altijd leuk.

Hij ligt te lachen in bed, nu hij aan vanmiddag op het schip
denkt. Ze moeten nog es een keer in die buurt gaan kijken. Dat
kan dinsdag wel als Kees weer terug is...

Morgen gaat hij met Guuk. Met Guuk is het ook leuk, net zo
goed. Ze gaan vroeg naar buiten, hebben ze afgesproken in
de keuken. Ze gaan kijken of Peters er weer is, misschien mogen
ze helpen.

Als die Willem er soms morgen niet is, kunnen zij het werk mooi
doen. Dan verdienen ze misschien ook weer wat.

Ja, ze gaan vroeg kijken of hij er is...

Waar zou die Peters eigenlijk wonen? Zou hij alleen wonen?
Kinderen heeft hij vast niet, anders hadden die natuurlijk ge-
holpen.

Morgen kunnen ze hem koffie geven, als hij er is. Leuk verzonnen van moeder. Stakkerd, zei moeder . . .

Stakkerd?

Hij zag er niet uit als een stakkerd, hij was erg vrolijk en maakte grappen. Maar ja, moeder bedoelde natuurlijk die éne arm.

Eén arm . . .

Hij strekt zijn twee armen uit boven de dekens en duikt er dan gauw weer onder. Het is koud hier op die zolderverdieping . . .

Eén arm . . . één arm . . .

Hij is altijd zo bezig met de dingen, die hij heeft beleefd, dat hij bijna alle nachten droomt. Thuis weten ze het al. Dikwijls vertelt hij de dromen die hij droomt en dan lachen ze om alles wat hij in de nacht beleeft. „Daar heb je Joost weer,” zegt vader dan. „Jij zal later boeken vol kunnen schrijven, al was het alleen maar over de dromen die jij droomt. Hele verhalen zullen het worden.”

Eén arm . . . peinst Joost weer. Hij zou . . .

Hij zou nu willen weten waar Peters is, hoe hij dat thuis doet met die ene arm en of hij . . . of hij soms . . . of hij misschien wel een . . . wel eens . . .

Zijn gedachten gaan over in een droom. Hij loopt opeens met Peters langs de weg achter een volle kar met bomen. Ze gaan die bomen langs de huizen verkopen.

„Ik ben blij, dat jij erbij bent,” zegt de stem van Peters, „alleen kan ik die kar niet vooruit krijgen en Willem kan niet altijd zijn werk in de steek laten natuurlijk. Je komt net op tijd.”

Het is een donkere stem, die Peters heeft, een zware stem. Hij lijkt op de stem van mijnheer Van Laar, de hoofdonderwijzer . . . een stem, die fijn is om naar te luisteren.

Hij, Joost, duwt dapper achter de kar, het is een zware, maar het gaat best. Iedere keer loopt Peters naar de deuren en belt

aan, maar niemand wil een boom kopen. En toch blijft Peters er vrolijk bij kijken.

Hij zegt: „Verderop maar weer es proberen . . . Het gaat niet altijd even vlot in de wereld.”

Of was dat nou opeens vader die dat zei? Die zegt dat ook altijd als er iets niet zo gauw gelukt.

Hij rijdt de kar weer verder. Zijn vader kan het toch niet geweest zijn, want die ziet hij nergens.

Nu komen ze bij een nieuwe rij huizen. Peters belt aan, maar een vrouw slaat met een smak de deur dicht vlak voor zijn neus.

Joost wordt woedend, hij steekt een boze vuist op. Zien ze dan niet, dat Peters maar één arm heeft? Denken ze soms, dat hij voor zijn plezier in de kou langs de huizen loopt?

Hij kijkt naar Peters, hij zegt: „Wil ik er es even op afgaan, hè, wil ik es even . . .”

Maar Peters schudt zwijgend van nee . . . Hij kijkt nu niet vrolijk meer, maar erg verdrietig . . .

Joost wordt daar zelf ook verdrietig van. Hij krijgt de tranen in zijn ogen. Wat raar, hij is toch Joost van Westen en hij pocht er toch op, dat hij nog nooit gehuild heeft? Niet eens, toen hij zo'n pak rammel van mijnheer Van Laar kreeg . . .

Ze sjouwen weer verder; er begint een vieze motregen te vallen. Ze hebben niet eens wat te praten.

En opeens zegt hij zo maar, midden onder dat lopen: „Hoe komt dat nou, Peters, dat u maar één arm hebt?”

Hij schrikt van zijn eigen vraag, maar het wordt veel erger . . . Peters barst opeens in tranen uit, midden op straat.

Hij, Joost, schrikt er zo van, dat hij stokstijf stilstaat midden op de weg. Hij kan geen stap meer vooruit, geen stap meer achteruit.

Het is vreselijk om een man te zien huilen. Dat heeft hij nog maar één keer gezien in zijn leven. En dat was zijn eigen vader.

Vader was thuisgekomen en had verteld, dat oma, de moeder van vader, gestorven was. En toen was hij in huilen uitgebarsten.

Verschrikkelijk hadden ze dat gevonden.

Is het zijn vader eigenlijk niet, die bij die kar staat te huilen? Beneden valt de voordeur met een klap dicht, iemand gaat de gang in.

Joost droomt, dat de kar met een klap tegen de grond slaat. Hij schiet overeind en zit versuft rond te kijken. Hij zucht van verlichting...

O, het is maar een droom geweest, gelukkig.

Het is zijn vader niet en Peters niet... Hij ligt hier in bed op zijn zolderkamer...

Hij ligt een ogenblik naar buiten te kijken.

Dan valt hij in een diepe slaap...

4. TWEE HELPERS??!!

Een arm schudt hem heen en weer.

„Zou je nog es wakker worden, knaap, het is halfacht geweest.”
Joost komt uit een verre wereld vandaan en kijkt slaperig naar zijn vader, die hem nog es flink heen en weer schudt.

„Luilak, beddezak,” plaagt vader en dan harder: „Toe, zeg, ben je eindelijk wakker?”

„Ja, ja,” zegt Joost, „ik kom al.”

„Al,” moppert vader. „Als ik vroeger zo lang op mijn bed gelegen had, dan zou mijn vader . . .”

Joost is zijn bed uit, hij springt zijn vader pardoos op zijn rug.

„Ja, ja, u deed nooit wat verkeerd, u lag nooit lang op bed, u hoefde nooit school te blijven, u sloot nooit een meester op . . .”

„Een meester opsluiten?”

Vader schudt Joost van zijn rug af: „Een meester opsluiten? Dat zou er helemaal nog bij moeten komen.”

„Nou ja, maar ik bedoel: u deed nooit wat verkeerd.”

„Nóóit,” zegt vader plechtig en gaat de gang in.

Joost krabt es even achter zijn oor. Wat stond hij zich daar lelijk te verspreken. Stel je voor, dat vader dat begrepen had!

Dan zat er wat voor hem op.

Hij schiet in zijn kiel en grijpt naar zijn sokken.

Moeder roept aan de trap: „Kom je beneden, Joost? Je moet kolen scheppen. Opschieten!”

Half aangekleed komt hij de trap af.

Guuk en Anneke zitten aan de tafel een beschuit te eten en thee te drinken. Joost wijst met een lange vinger naar Guuk:

„Kan zij niet even kolen scheppen? Ik ben nog maar half aan-
gekleed.”

„Maak maar gauw, dat je bij het kolenhok komt,” zegt moeder
en begint het brood te snijden.

Joost geeft geen antwoord meer, hij weet wel, dat het toch ge-
beuren moet. Moeder maakt daar meestal weinig drukte over.
Op de veranda ligt de sneeuw nog dik en wit, ook op het hok
van het konijn. Hij kijkt even in dat hok. Vandaag wordt het
konijn geslacht. Toch wel jammer eigenlijk, het is een mooi
beest.

Nou ja, een bout op tafel is ook fijn.

Joost gaat met zijn kit kolen de keuken weer in.

Tien minuten later gaat vader weg op de fiets. Hij moet flink
tijd nemen met die slechte wegen. Vanmiddag heeft vader vrij,
hij kan om halfeen thuis zijn.

Joost begint vlug aan zijn boterhammen. Hij heeft haast om
naar buiten te komen. Moeder ruimt de tafel alvast wat af,
ze heeft al veel vroeger op de morgen gegeten.

Guuk schuift haar stoel achteruit, ze stapelt de bordjes op el-
kaar. Joost is ook klaar.

„Even helpen jullie,” zegt moeder.

Joost schiet vlug de kamer uit, hij rukt zijn jas van de kapstok
en roffelt de trap af. Afwassen is meisjeswerk.

Maar moeder snapt hem net.

„Hé, jij, wacht es even, hier komen . . .”

Met een verongelijkt gezicht komt Joost de trap weer op. Het
is veel gemakkelijker als je moeder naar een winkel gaat, dan
kun je zo maar wegsnappen.

„Kom es gauw hier, vriend, jij moet om de boodschappen.”

Joost is flink kwaad, hij kan driftig uitvallen als hij kwaad
wordt.

„Da's meidenwerk, ik gá niet om boodschappen.”

Moeder geeft hem een portemonnaie met geld, ze zegt: „Eerst

naar de kruidenier, alle boodschappen staan op dit lijstje. En geen praatjes.”

Hij loopt knorrig naar de keuken om een tas en gaat zonder een woord de trap weer af. Halverwegen geeft hij een schop tegen die tas en kijkt omhoog of ze goed merken, dat hij kwaad is. Maar op het gangetje boven aan de trap is niemand te zien. Guuk is naar de keuken en moeder is al lang de kamer weer in. Hij trekt de deur achter zich dicht.

O, weet je wat, hij gaat eerst even kijken of Peters er is.

Ja, dat doet hij. Hij gaat de hoek om, de markt op.

In de keuken zet Guuk de warmwaterkraan open boven de omwasteil. Er trekt een boze rimpel tussen haar ogen. Bah, wat een grote afwas, daar is ze vooreerst niet mee klaar.

Gisteravond was het zo gezellig in de kamer, toen had niemand zin om af te wassen in die koude keuken. Maar nu zit zij ermee. Bah!

Je kunt beter boodschappen doen, dan ben je tenminste buiten. Wat heb je eigenlijk aan je vakantie, als je toch in de keuken moet staan, bäh! Dan kun je net zo goed naar school gaan. Heel even kijkt ze schuw naar de veranda, waar Tip zit met zijn neus tussen de tralies. De rimpel boven haar ogen wordt nog dieper.

Bah, alles is even vervelend en akelig vandaag. Ze wou, dat ze weg durfde lopen, de straat op . . . Nee, dat durft ze toch niet. Moeder komt de keuken in om de stofdoekenmand. Het is net of moeder altijd alles ziet. Ze kijkt verbaasd naar het boze gezicht van Guuk en naar de dikke rimpel tussen Guuks ogen.

„Wat is er met jou aan de hand?”

Guuk trekt onverschillig de schouders op, haar ogen worden nog donkerder, nog bozer.

„Je kunt toch wel antwoord geven,” zegt moeder.

Moeders stem klinkt ook een beetje boos. Het is een drukke dag vandaag. Ze is achter met het werk door die winkel. Ze moet eten koken voor de kerstdagen. Moeten die twee nu met zulke kwaaie gezichten rondlopen?

En daar begint Anneke ook al: „Moedèèèèèr! Anneke buiten, moedèèèèèr!”

„Even wachten,” roept moeder, „ik kom zo.”

„Moedèèèèèr!”

„Nou, wat is er aan de hand, Guuk, vlug een beetje. Zoveel tijd heb ik niet.”

Nu spat de boosheid naar buiten.

„Ik moet altijd afwassen en oppassen. Gisteren heb ik ook al de hele middag binnen gezeten. Wat is daar nu aan, aan zo'n vakantie!”

Moeder loopt naar de keukendeur, één ogenblik staat ze daar.

Dan gaat ze de gang in en trekt de deur achter zich dicht.

Guuk staat alleen bij de gootsteen. Ze pakt de afwaskwast en dompelt de kopjes in het sop. Ze wast de bekers om en neemt een bord op.

Even kijkt ze door het raam naar buiten, niet naar het hok, niet naar Tip. Naar het hok wil ze niet meer kijken.

Het is veel gemakkelijker als je moeder boos wordt, als je een standje krijgt, veel gemakkelijker is dat.

Ze is eigenlijk een echt vervelend kind. Moeder heeft het natuurlijk druk vandaag, vlak voor de kerstdagen. Dat begrijpt ze best. Waarom moet ze nu zo vervelend doen? ... En waar blijft Joost eigenlijk? Die is ook al kwaad de deur uitgegaan.

Hij komt net de trap op met een mand vol boodschappen, regelrecht de keuken in. Hij draagt die dikke tas met boodschappen tegen zijn buik en ploft hem neer op de keukentafel.

„Peters is er, Guuk, ik ga alvast, kom jij straks ook?”

Maar moeder is hem weer te vlug af, ze komt net de gang in. „Nee, nee, kereltje, dat dacht jij maar. Jij moet Guuk niet overal voor laten opdraaien. Even samen die emmer aardappels schillen en dan mogen jullie weg. Guuk heeft gistermiddag ook al binnen gezeten.”

O, wat gek . . . Guuk duikt opeens heel diep over de afwasteil en boent verwoed op een kopje, dat helemaal niet vuil is.

O, wat gek, dat de tranen nu in haar ogen springen.

Dat is om moeder, die haar verdedigt tegenover Joost, die haar verdedigt terwijl ze immers juist zo verschrikkelijk vervelend was . . .

Ze zou moeder wel om haar hals willen vliegen en een dikke zoen geven, maar dan moest die Joost daar niet staan kijken met een mal scheef hoofd. Hij komt al op Guuk af: „Och, tobberdje, heb jij het zo zwaar? Zal broertje jou even helpen, hè? Kom maar, hoor.”

Guuk geeft hem een duw, zodat hij door het keukentje tolt. Als hij wil aanvallen, zet moeder een bak aardappels voor zijn neus.

„Begin jij alvast maar, Guuk is zo klaar, ze schiet al fijn op. Geef ook het konijn nog even wat brood.”

Guuk klemt de tanden op elkaar, ze stapelt de bordjes en kopjes in het mandje om die naar binnen te brengen.

Waarom moet Tip nog eten, als hij toch vanmiddag . . .

Vader heeft vanmorgen gezegd: „Als jullie vanmiddag weg zijn, zorg ik, dat alles klaarkomt met het beest. Je zult er niets van zien. Dan is het helemaal niet erg.”

Ze brengt de mand met kopjes binnen.

Moeder is aan het stofzuigen, ze zegt: „Zet maar neer, Guuk, ik ruim het straks wel op. Schil maar gauw de aardappels en ga dan fijn naar buiten.”

Ze schiet nu toch op moeder af en geeft haar een zoen ergens midden op haar haar. Ze is zo de keuken weer in.

Joost zit heel dwaas midden op de vloer en plonst telkens een aardappel in een grote pan met water. Het water spat alle kanten uit, maar daar letten ze niet op.

Met z'n tweeën gaat het gauw. Guuk tilt de pan op het aanrecht.

Ze steken een hoofd om het hoekje van de kamerdeur.

„Het is klaar, moeder, we gaan.”

„Gauw maar,” zegt moeder, „Anneke is net lief aan het spelen in de slaapkamer. Toe maar. En haal straks een kopje koffie voor die man, Guuk.”

Ze gaan de trap af, de straat door, de markt op.

Net als Joost gisteren blijft Guuk opeens staan en kijkt naar die man met de ene arm. Haar ogen haken zich vast aan de lege mouw, die hij in zijn jaszak heeft gestopt.

Hij staat weer naast zijn kar vol kerstbomen en duwt er een onder zijn armstomp. Maar Joost is er al bij.

Op een afstandje staat Guuk te kijken en te luisteren.

Peters kijkt op, hij komt naar Joost toe en slaat hem op de schouder.

„Ha, ha, daar is mijn knecht weer. Als ik je ooit gebruiken kon,

dan is het nu. Willem komt de hele dag niet. En er zullen wel weer kopers komen, dat hoop ik tenminste."

Joost zoekt waar Guuk gebleven is.

„Hé, kom nou," roept hij.

Een beetje verlegen komt Guuk naderbij.

Peters ziet haar komen en zegt: „Wie hebben we daar? Een zusje zeker? Kom je ook helpen? Ik kan iedereen gebruiken. Wacht es even. Ik heb een grote kist vol hulst meegebracht en lege blikken. Zet de hulst daar maar in, dan zul je es zien hoe gauw we die verkopen."

Guuk krijgt een kleur van plezier. Dat is een leuk werk. Ze gaat de kar prachtig maken. Kijk es hoe mooi. Tussen de groene dennen komen de bossen hulst te staan. Dat kleurt zo leuk met die rode bessen.

Joost is ook bezig. Hij kent nu het klappen van de zweep. Hij hanteert de zaag als een volslagen timmerman.

Hij wou, dat Kees voorbijkwam, dan kon die hem es even zien werken. Maar dat kan natuurlijk niet, want Kees gaat uit logeren. Of de andere jongens van de klas. Dat kan natuurlijk wél. Af en toe kijkt hij de markt af, maar van zijn klas ziet hij niemand.

Peters komt even bij Guuk staan.

„Dat wordt mooi," zegt hij, „je kunt zien, dat je een meisje bent. Heb je al es meer wat verkocht?"

„Nee, mijnheer."

„Zeg maar Peters, of oom Jan als je dat gemakkelijker vindt.

„Oom Jan met de éne arm" noemen ze me altijd."

Joost hoort het, hij kijkt op van het zagen.

Oom Jan met de ene arm? Nee, dat wil hij niet zeggen, vast niet.

Peters zet de dennen nog wat verder uit elkaar. Er komen kopers aan.

„Goed luisteren,” zegt hij, „dan mag jij het straks doen.”

Guuk luistert met schitterende ogen.

O, dat is mooier dan afwassen en aardappels schillen. Wat zal moeder het leuk vinden als ze het thuis vertellen.

En dan opeens slaat de grote toren elf slagen door de lucht.

Guuk denkt plotseling aan wat moeder heeft gezegd.

Ze stoot Peters aan: „Moeder vroeg of u koffie wilde, dan mocht ik het komen halen.”

„Je moeder?” vraagt Peters verbaasd. „Kent je moeder me dan?”

Guuk schudt van nee, ze wijst naar Joost: „Hij heeft gisteren verteld, dat hij u geholpen heeft enne . . .”

Ze stottert ervan. Ze kan toch niet zeggen, dat Joost vertelde van die ene arm en dat moeder toen zo'n medelijden had.

Peters schuift zijn pet achterover, hij begrijpt het wel.

„Ga jij dan maar gauw koffie halen, zus, daar heb ik zin in, dat snap je, en bedank je moeder van me.”

Guuk holt de markt over, de straat in. Ze ziet de voordeur tegen het slot staan. De poes glipt weer mee naar binnen, maar gaat de gang beneden in. Guuk is de trap al op, ze roept op de gang:

„Moeder, mag ik de koffie?”

Moeder komt naar de keuken. Guuk vertelt honderd uit.

Moeder maakt een hete kop koffie en twee bekers chocola.

Ze legt er drie stukken koek bij.

Anneke komt ook kijken. Guuk hoort haar nog praten als ze de trap al afgaat.

„Gaat Guukie doen, moesje? Anneke ook mee.”

Voorzichtig gaat Guuk over het plein. Joost en Peters staan haar op te wachten.

„Dat wil er wel in,” zegt Peters.

Hij grijpt gretig naar de hete koffie. En Joost en Guuk drinken achter elkaar de chocola op en eten hun koek.

„Goeiemorgen,” zegt Peters, „t is een tijd geleden, dat er zo voor me gezorgd werd.”

Guuk moet daar even over nadenken. Zorgt er niemand voor Peters? Ze wou, dat ze...

Maar verder denken kan ze niet, want er komen een paar dames aan, die eerst naar de kerstbomen vragen en dan naar de hulst. Peters wijst naar Guuk: „Vraagt u dat maar aan haar, zij is de verkoopster.” Hij geeft Guuk stilletjes een knipoog.

Guuk doet haar best. Het is wel erg vreemd en ze heeft een vuurrode kleur als de dames weggaan. Maar ze heeft twee bossen hulst verkocht.

„Wacht es even,” zegt Peters, „we leggen één bos op zij, die is voor je moeder en voor jullie. Sier daar het huis maar mee op. Anders zijn ze misschien uitverkocht.”

„O, dank u wel,” zegt Guuk blij.

Wat zal dat leuk staan in de kamer, hulst die ze zelf verdiend hebben.

Joost heeft het niet gehoord, die heeft het zo druk als een klein baasje met zijn zaag en zijn hamer. Hij ziet er rood en warm van. Hij heeft niet eens meer tijd om te kijken of er jongens van zijn klas voorbijkomen.

Er komen weer een paar kopers voor hulst. Guuk krijgt het druk! Als deze kopers weg zijn, blijft het even rustig bij de kar. Ze staan alle drie uit te blazen. Maar plotseling staat Guuk recht met een schok van schrik.

Er komt een man aan. Hij roept zo hard hij kan door de straat en even later over de drukke markt:

„k Geef hoge prijzúúú!!!

Voor haze en konijnevellúúú...

’k Geef hoge prijzúúú!!!!”

Hij loopt dwars over de markt, hij draagt een stapel konijnenvellen over zijn schouder.

Guuk kucht even, ze wil niet naar die man kijken en ze doet het toch. De man is de markt al over naar de volgende straat. In de verte hoort ze zijn stem nog: „k geef mooie prijzúúú!!!!”

Joost trekt aan haar arm: „Opletten, daar komt weer een koper. Op de hulst wijzen.” Ze doet het en ze verkoopt twee bossen, maar het gaat niet meer van harte. Haar plezier is opeens weg. Om tien voor halfeen gaan ze naar huis. Peters blijft op de markt. Ze mogen straks weer terugkomen, zo gauw ze maar willen.

Natuurlijk willen ze, Guuk ook. Ze wil vanmiddag zolang mogelijk weg zijn van huis, zolang mogelijk . . .

Hè, ze heeft toch een beetje koude voeten gekregen in de sneeuw. Zou Peters het niet koud hebben? Hij heeft wel heel dikke laarzen aan met verschrikkelijk dikke zolen.

Halverwege de trap komt Anneke al op hen af. Ze heeft hen door het raam zien aankomen. Ze vertelt hele verhalen over een pudding, die moeder gemaakt heeft en die héél, héél hoog is geworden.

En over een mooie taart waar de kaarsjes in moeten en over soep voor morgen, waar ze nu al een bordje van krijgen.

Hè ja, soep, denkt Guuk, heerlijk warm zal dat zijn.

Vader is al thuis en zit prinsheerlijk bij de haard. Ze schuiven aan de tafel. Moeder begint de soep op te scheppen. Ze ruikt heerlijk.

Met de soeplepel in de hand zegt moeder opeens: „Weet je wat? Breng die man ook maar een kannetje, Guuk. Geef dat blauwe kannetje uit de keuken maar even.”

„Hè ja, dat is leuk.”

Guuk is al van haar stoel en natuurlijk springt Joost ook over-eind.

Maar vader verbiedt dat: „Een is genoeg, jongen. Dat kan Guuk wel.”

„Breng de lege kopjes mee, Guuk,” roept moeder nog.

Ze is de trap al af en gaat de markt op. Het kan alweer niet vlug, want de soep mag er natuurlijk niet overheen schommelen. Peters staat kouwelijk tegen de kar geleund. Hij stampt wat

op en neer met zijn voeten. Guuk moet over het kannetje heen kijken naar die ene lege mouw. Het is stil op de markt. De mensen zijn naar huis om te eten.

Peters hapt een boterham op uit een stuk papier. En dan ziet hij Guuk aankomen.

„Ha, ha, daar is mijn verkoopster alweer. Wat nou? Wat hebben we nou? Soep? Mensen, mensen, dat is . . . dat is heerlijk. Daar word je warm van. Je moeder is een goed mens, kind, bedank haar van me, bedank haar. Ja, ja, neem die kopjes maar mee. Die waren we helemaal vergeten. Dank je wel, zus, dank je well”

Guuk gaat alweer terug, nu kan ze harder lopen. En ze verlangt ook naar de soep, ze rook zo heerlijk.

Als ze de kamer inkomt, zijn ze net begonnen. Ze schuift vlug aan de tafel. Het is een leuke gedachte, dat Peters daar, alleen in de kou, nu ook wat heeft. En dat hij hetzelfde heeft als zij. De soep is gloeiend. Hij zal er wel lekker warm van worden, daar op die koude markt in de sneeuw.

Ze denkt, net als Joost gisteren: Zou hij kinderen hebben? Vast niet, anders zouden ze hem immers wel komen helpen?

5. OP STAP MET EEN KERSTBOOM

Guuk heeft Anneke naar bed gebracht. Ze heeft de deur van de slaapkamer heel zacht achter zich dichtgetrokken.

Je kunt wel merken, dat Anneke pas ziek geweest is. Ze slaapt al bijna.

Joost is de deur al uit. Guuk gaat haastig achter hem aan. Moeder heeft gezegd, dat ze niet hoeft te helpen in de keuken vanmiddag. Héérlijk!

De sneeuw is zo zacht en rul; als je erin trapt, stuift ze voor je uit. Enig is dat, sneeuw op kerstfeest!

Kijk! Joost is alweer bezig!

Peters zet de bomen uit. De kopers beginnen te komen.

Het wordt een heerlijke middag.

Met een kleur als vuur verkoopt Guuk de ene bos hulst na de andere. De blikken raken leeg.

Gelukkig heeft ze vanmorgen al een bos voor moeder meegekregen. Moeder heeft beloofd, dat ze die in een tinnen vaas zou zetten. Dat staat vast prachtig.

Zie je dat! De bomen raken ook uitverkocht. Er zijn er nog twee over en dan ligt er nog een hele grote, die thuis bezorgd moet worden met twee bossen hulst erbij.

Het wordt vroeg donker vandaag. In de verte begint een dikke sneeuwvlucht te dreigen met nieuwe buien.

Guuk gaat hete thee halen met biscuitjes. Ze brengt even later de kopjes terug, om ze niet te breken.

De lichten floepen aan. Guuk kijkt om zich heen, nu wordt het pas echt gezellig op de markt.

Het rood en groen en geel en blauw van de reclamelichten

schijnt zo leuk op de witte sneeuw. De winkels lijken nu ook veel gezelliger en vrolijker. De tijd vliegt voorbij. De kopers gaan langzamerhand verdwijnen. Misschien zijn ze bang voor de dreigende donkere lucht.

Het wordt stiller op de markt.

Guuk kijkt naar de twee overgebleven bomen op de kar. Ik wou, dat wij er één van kregen, denkt ze.

Ze moet lachen om Joost, die niets meer te doen heeft. Hij klimt op de kar en zit daar met gekruiste benen heldhaftig om zich heen te kijken.

Peters zegt: „Het wordt langzamerhand tijd om naar huis te gaan. Nu zit ik nog met die grote boom. Zullen we die met de kar wegbrengen, of kunnen jullie dat samen doen?”

Joost springt van de kar: „O, die brengen wij wel even weg.” „Ja, ja, maar dat is een hele sjouw, kerel! De boom is nog groter dan jij bent!”

Joost pakt hem resoluut beet: „Dat gaat best!”

Guuk moet stilletjes lachen, maar ze zegt niets.

Joost is klein van stuk, daar heeft hij een hekel aan. Hij wil natuurlijk niet weten, dat hij de boom maar nauwelijks kan dragen. Hij is niets groter dan zij en hij is ouder.

„We gaan samen, hè Joost.”

„Ja, natuurlijk,” zegt hij.

Guuk denkt: misschien is het wel een groot huis, misschien krijgen we wel wat voor het brengen. Je kunt het nooit weten. Ze gaan op weg. Ze lopen onder de helle reclamelichten door de markt over. Ze gaan de drukke winkelstraten door naar de buitenwijk van de stad. Hier is het veel stiller. Hier is de sneeuw ook veel mooier blijven liggen. Zo dik en rul. Op sommige plekken heeft nog niemand gelopen.

„Wil ik hem nou es dragen?” vraagt Guuk.

Ze heeft de bossen hulst onder haar arm, die zijn klein en licht genoeg.

„Nee,” zegt Joost, „het gaat best.”

Guuk kijkt even op zij, ze moet weer stilletjes lachen. Joost lijkt bij die grote boom veel kleiner dan hij in werkelijkheid is. „Laten we hem samen dragen,” zegt Guuk even later.

„Nee, nee,” zegt Joost, „wacht even.”

Hij neemt de boom over in zijn andere hand en duwt hem onder zijn andere arm. Zo, nou gaat het weer best. Hij denkt aan Peters. Die zou een hele hijs hebben met zijn éne arm.

Er komt een lange jongen de hoek van de straat om. Als hij Guuk en Joost voorbij is, staat hij stil en kijkt om. Hij begint te schateren van het lachen.

„Ha, ha, een kabouter met een boom! Boom, waar moet je met dat kaboutertje naar toe?”

Guuk kijkt om, ze wordt kwaad. Maar Joost loopt verder.

Hij vindt het vreselijk als ze hem plagen omdat hij klein is, maar hij doet altijd zijn best om dat niet te laten merken.

Hij doet of hij niets hoort en loopt door.

Maar de lange jongen komt achter hen aan. Hij begint te jouwen en harder te roepen: „Kerstboom, kerstboom, waar moet je met dat kaboutertje heen?! Pas maar op, straks rolt het kaboutertje tegen de grond.”

Guuk wordt woedend, ze is een echte driftkop.

Ze staat stil en kijkt om: „Ga je weg, maak dat je weg komt, jij!”

Maar de jongen sart verder, hij komt vlak achter Joost aan. Hij trekt aan een tak van de kerstboom.

Guuk ziet geschrokken, dat Joost kwaad wordt.

Hij kan zich lang goedhouden, maar àls hij eenmaal kwaad wordt . . .

Met een ruk staat hij stil en kijkt woedend naar de lange jongen. De kerstboom hangt tegen de grond.

„Lelijke lange,” schreeuwt hij nijdig. „Wil je maken, dat je weg komt, lelijke lange lummel.”

De jongen is veel groter, en ook ouder. Hij wordt wit van drift en komt recht op Joost af.

Hij zegt sarrend langzaam: „Wat wou jij, hè, piggelmeetje, wat wou jij tegen mij, hè, kleine brutale aap?”

Hij grijpt de kerstboom en rukt er aan.

„Nou, toe dan, toe dan, als je durft, scheld dan nog es als je 't hart hebt. Toe dan, ventje . . .”

Joost is niet meer te remmen. Als hij eenmaal driftig wordt, ziet hij geen gevaar.

De kerstboom vliegt tegen de grond. Joost schiet recht op die lange jongen af. Hij beukt met zijn vuisten op de armen van die jongen, op zijn borst, op elk plekje dat hij maar bereiken kan. „Dáár,” hijgt hij woedend, „dáár, dáár, dáár dan . . . Lelijke lange lummel, lelijke lange, dáár!

Maar die jongen is zoveel groter, hij wordt nèt zo woedend als Joost. Hij grijpt hem beet met twee lange armen en smijt hem tegen de grond.

Joost steekt razend snel een voet uit, de jongen struikelt erover en slaat ook tegen de grond.

Ze timmeren erop los, alle twee, ze rollen woedend door de sneeuw in de stille straat.

Guuk staat erbij met tranen in haar ogen.

„Schei nou uit, schei nou uit, Joost,” roept ze bang.

Ze kijkt om zich heen, maar ze ziet niemand. Ze raapt de kerstboom op en houdt die overeind op de stoep.

„Daar, daar, ik zal jou leren,” raast de grote jongen.

„En ik zal jou, ik zal jou...” schreeuwt Joost daar woedend bovenuit. Pats, klets, pats...

De jongen springt op en grijpt onverwacht de kerstboom uit Guuk haar handen. Hij wil er vandoor gaan, maar Joost is zo vlug als water. Hij is óók overeind en springt die lange jongen op zijn rug. Met kerstboom en al tuimelen ze in de sneeuw.

„Denk om de boom, pas op!” schreeuwt Guuk.

Er komt een man de hoek van de straat om. Op een holletje gaat hij op die twee af.

„Héla, héla, daar, willen jullie wel es ophouden? Gauw een beetje.”

Ze kijken nauwelijks op, ze luisteren niet eens.

Er komt een jongen aan. Hij blijft staan bij de twee vechters en steekt de handen in de zakken.

„Aha, goed zo, geef 'm d'r van langs. Goed zo, mooi gaat-ie!” Twee meisjes met een mand vol boodschappen komen er ook op af.

„Sla d'r op,” hitst de jongen met de handen in de zakken.

„Hou jij je mond erbuiten,” gebiedt de man boos.

Hij doet een stap naar voren en probeert de twee vechtersbazen van elkaar af te trekken, maar het lukt niet.

„Laat die boom los,” briest Joost, „laat die boom los, lelijke díef!”

„Hou je handen thuis,” schreeuwt de lange jongen, „hou je handen thuis, zeg ik je.”

Er komt een agent de hoek om. Hij komt meteen op een drafje aanlopen.

Guuk ziet hem het eerst.

„Joost, Joost, pas op, een agent.”

Maar het is al te laat. De agent rukt de twee vechters van elkaar.

„Staan blijven,” zegt hij als de lange jongen de benen nemen wil, „staan blijven, zeg ik. Wat is hier aan de hand? Van wie is die kerstboom?”

Guuk springt naar voren: „Die is van ons, we moesten hem wegbrengen.”

„Mond dicht,” zegt de agent bars, „ik vraag jou niets. Alla, geef es antwoord jullie, van wie is die kerstboom?”

„Van mij,” zegt Joost boos. „Hij schold me uit en pakte hem af. Hij daar.”

De lange jongen springt nijdig naar voren, hij steekt een vinger uit en wijst naar zijn been: „En hij schopte mij een blauwe scheen, kijk es even. Wacht maar, ik zal jou . . .”

De agent wordt nu flink kwaad: „En nou is het afgelopen zeker? Anders kunnen jullie met me meegaan. Versta je dat?”

Dat helpt. Ze staan daar opeens met de mond vol tanden.

De agent kijkt naar de omstanders: „Alla, uit de weg jullie. Ik kan dat hier alleen wel af.”

De mensen gaan achteruit. Een bevel van een agent moet worden opgevolgd, dat weten ze allemaal.

Alleen die ene ophitser blijft een meter verder staan.

Maar de agent heeft hem in de gaten: „Alla, maak dat je weg komt, jij.”

En dan druipt ook die jongen af. De straat wordt stil.

Joost heeft de kerstboom opgeraapt. De lange jongen wil weer weglopen.

„Staan blijven,” zegt de agent bars, „dat is de tweede keer. Is die kerstboom van jou?”

Zijn vinger wijst naar Joost.

„Zo. Dan neem je hem mee en breng je hem waar hij wezen

moet. En geen gevecht op straat, begrepen? Anders zit er wat anders op voor jullie. Niets te schelden en te jouwen en geen blauwe schenen te schoppen. Zo iets noemen we de goede orde verstoren en dat is strafbaar. Alla, ieder een kant uit. Maak dat je weg komt.”

Ze gaan al, ze zijn blij, dat het zo afloopt. Ze kijken geen van drieën om.

De agent blijft alleen achter in de straat. Hij staat op de rand van het trottoir en wacht tot ze om de hoek verdwenen zijn. Dan blijft hij daar nog even staan en kijkt om zich heen.

Zijn dikke zwarte laarzen steken een eindje buiten de trottoirrand. Die twee zullen elkaar wel niet meer lastig vallen. Zulke schavuiten. Zulke jongens zouden elkaar in drift een ongeluk slaan. En dan vechten om een kerstboom.

Hij moet plotseling aan zijn eigen jongens denken. Dat zijn ook geen lieverdjes. Gisteren hebben ze de kaarsen van de kerstboom aangestoken en even later hadden ze hooggaande ruzie . . . Toen heeft hij nog gezegd, dat het kerstfeest er niet was, om elkaar de huid vol te schelden.

Hij legt plotseling de handen op de rug. Er trekt een diepe rimpel tussen zijn ogen. Hij ziet nog eens om zich heen in de stille straat. Hij kijkt naar de ene hoek en naar de andere. Maar van die jongens is niets meer te zien.

Eigenlijk . . . eigenlijk had hij dat moeten zeggen . . . Dat het kerstfeest daar niet voor was.

Waarom heeft hij dat niet gezegd? Dat zou beter op zijn plaats zijn geweest.

De straat is stil en verlaten. Een poes sluipt door de sneeuw, strijkt langs zijn benen en miauwt klaaglijk.

Een postbode passeert.

„Goedenavond,” zegt hij tegen de agent.

„Goedenavond.”

Hij kijkt de postbode na, die snel langs de deuren loopt met zijn brieven en tijdschriften.

Ja, waarom heeft hij dat niet gezegd?

Misschien wisten die kinderen niet eens wat het kerstfeest betekende. Al was er maar één bij, die niet wist wat het kerstfeest betekende.

Hij heeft de gelegenheid voorbij laten gaan.

Hij is een man, die Jezus liefheeft met zijn hele hart. Waarom heeft hij dan niet gezegd, wat hij had moeten zeggen?

Hij kijkt om zich heen in de straat. Hij doet een stap naar rechts, dan naar links, hij kijkt in de richting waarin die kinderen met de kerstboom verdwenen zijn.

Guuk en Joost zijn haastig de volgende straat ingelopen, tot ze uit het gezicht van de agent gekomen zijn.

In de volgende straat staan ze stil en zetten de boom in de sneeuw.

„Is hij kapot?” vraagt Guuk bezorgd.

Ze bekijken hem van onder tot boven.

„Ja, kijk, hier,” zegt Guuk, „hier hangt een tak los.”

Joost breekt die tak er voorzichtig af en gooit hem op de grond. Met zijn zakmes schaaft hij de boom bij. Zo zie je er niets meer van.

„We zeggen niks tegen Peters, hoor,” zegt Guuk.

„Nee, natuurlijk niet,” bromt Joost.

Guuk trekt aan de zwaarste takken: „Kijk, een beetje uittrekken, zo gaat het best. Die jongen had wel een blauw been, hè?”

„Moet hij maar niet zo gemeen schelden,” bromt Joost, „hij begon.”

„O, kòm, kòm,” zegt Guuk bang, „daar is die agent weer!”

Ze gaan er op een holletje vandoor, tot ze een flink eind uit de buurt zijn.

Ze komen bij het huis, waar de boom bezorgd moet wor-

den. Het is een groot donker huis. Het lijkt wel of er niemand thuis is.

Maar als ze aanbellen, gaat de deur open. Een dienstmeisje zegt: „O, hebben jullie daar de boom? Dank je wel, hoor.”

En de deur valt weer dicht.

Ze kijken lelijk op hun neus. Dát valt tegen.

Guuk proest opeens van het lachen, maar Joost trekt een lange neus tegen het donkere huis.

Guuk trekt hem mee de straat in. Ze gaan langs een omweggetje terug naar de markt. Ze willen niet meer door de straat, waar die agent nog wel kan staan. Ze komen er zo ook wel.

Als ze op de markt aankomen, zien ze dat Peters de lege manden en blikken al op de kar heeft geladen.

„Zo, hebben jullie de boom goed overgebracht?”

Ze knikken braaf van ja en kijken elkaar maar niet aan.

„Mogen we helpen met de wagen, Peters?” vraagt Joost.

„Graag, want alleen kan ik het niet. Dan moet ik er apart nog iemand voor halen. Wordt het niet te laat voor jullie?”

„Als we om zes uur maar thuis zijn, heeft moeder gezegd,” vertelt Guuk.

„Mooi zo, dat kan gemakkelijk. Daar gaat-ie . . .”

Joost moet aan zijn droom denken, het lijkt er echt een beetje op. Ze lopen samen achter de kar, Peters en hij. Guuk loopt er voor de sier naast. Die wil beslist ook mee. Ze wil zien waar Peters woont. Het is net een kleine optocht achter die half lege kar aan. Ze lopen langs hun voordeur.

„Daar wonen we,” zegt Joost. Ze zijn de hoek alweer om . . . Af en toe passeren ze een agent. Dan kijken Guuk en Joost elkaar even aan, maar ze zeggen niets. Het is geen enkele keer dezelfde agent van vanmiddag.

Het is niet ver meer.

„Hier de hoek om,” zegt Peters.

Het is een brede lichte straat vol winkels. Tramrails lopen erdoor. In de verte komt juist een tram aan, die vrolijk klingelend voorbijrijdt. Uit alle ramen straalt nog volop licht. De winkels zijn laat open de avond voor de kerstdagen.

„Hola, jongen, hier zijn we er.”

Ze rijden de stoep op en Peters zoekt de sleutel van de garage, waar ze voorstaan.

„Hier heb ik een plekje gekregen voor mijn kar,” zegt hij.

Ze willen geen van tweeën ernaar kijken hoe moeilijk hij de sleutel met die ene hand kan vinden. Ze durven ook geen van tweeën te vragen of ze hem soms helpen kunnen.

Daar is hij. Peters zet de deur open.

„Zo, jongen, de poort staat wijd open, rijd hem er maar in.”

Peters gaat mee naar binnen, Guuk ook. Ze vindt het prachtig in die donkere garage. Er staat van alles in. Een werkbank, een stel fietsen, een step.

„Ziezo, dat is klaar. Lopen jullie maar even mee. Jullie krijgen nog wat van me.”

Guuk kijkt nog eens naar de twee kerstbomen. Dan valt de deur van de garage dicht en staan ze op de stoep.

Achter Peters aan lopen ze een hoge trap op en komen in een kleine vierkante kamer.

„O, ha, hal” roept Joost opgetogen.

Hij vliegt op het aquarium af, dat voor het raam staat.

Verslonden staat hij te kijken naar de prachtig gekleurde vissen, die rusteloos rondzwemmen. Nee maar, wie had kunnen denken, dat Peters zo'n pracht van een aquarium zou hebben!! Hij heeft nog nooit zo'n groot gezien. Guuk is al naast hem. Ze wijst met een vinger langs het glas de weg aan die de vissen zwemmen. O, wat is dat mooi!!!!

En wat een planten zitten erin. En een thermometer, die de warmte van het water moet aangeven. Joost is alles vergeten! Naast hem praat Guuk, maar hij hoort het niet eens. Als hij jarig is, zal hij er ook een vragen. Die prachtige donkere vissen wil hij ook hebben, met dat zilver op hun rug. Hoe zouden die heten? Dat zijn de mooiste, die erbij zijn.

„Nou, hoe vinden jullie dat?” vraagt Peters lachend. „Ik dacht wel, dat je dat schitterend zou vinden. En voor mij is het helemaal mooi, dan heb ik toch iets levends om me heen.”

Guuk kijkt de kamer rond. Het is wel een leuke kamer zo aan de straat. Zou er nooit iemand zijn hier behalve Peters zelf? Ze durft het niet te vragen.

Peters duikt met zijn linkerhand in zijn broekzak.

„Kijk es, ieder een gulden. Jullie hebben me fijn geholpen, dat is vast.”

Guuk vergeet de vissen.

„O, dank u wel,” zegt ze.

Joost zegt hetzelfde, maar de vissen kan hij niet vergeten. Hij is er niet bij weg te slaan. Hij wil weten hoe die kleine kleurige heten, die helemaal in de rechtse hoek gedoken zitten. En hoe het water wordt ververst en hoe hoog de temperatuur moet wezen voor de vissen. In tien minuten tijd hoort hij een heleboel nieuwe dingen.

Maar Guuk trekt hem achteruit: „Kom, hoor, het is al laat. We moeten naar huis.”

Ze heeft op de klok van Peters gezien, dat het tien voor zes is. Eigenlijk wil ze helemaal niet naar huis. Ze wil niets horen en niets zien van Tip. Maar ze moeten immers wel.

Zes uur, heeft moeder gezegd. En ze moeten altijd precies op tijd zijn. Het is nog een eindje lopen.

Nog eens trekt ze Joost achteruit: „Kom, jô, anders zijn we te laat.”

Peters legt een hand op de schouder van Joost: „Je mag gerust nog es terugkomen, jongen. Ik zal je een heleboel van de vissen leren. Als jij dan later ook een aquarium hebt, weet je hoe je het behandelen moet.”

En dan gaan ze eindelijk.

Buiten heeft Guuk geen haast meer. Het plezier van de hele dag valt weg, nu ze aan thuis denkt. Ze loopt hoe langer hoe langzamer.

„Schiet toch es op,” zegt Joost ongeduldig. „Eerst moet ik bij die vissen vandaan en nou loop je als een slak.”

Ze geeft geen antwoord. Ze laat Joost maar een beetje vooruitgaan. Ze zegt: „Lopen maar, als je zo'n haast hebt, ik kom wel.”

6. HET VERGETEN KANNETJE

Guuk is toch gelijk met Joost bij de voordeur. Ze laat hem voor-
gaan de trap op, ze wil het aldoor uitstellen.

In de kamer zitten vader en moeder bij de haard. De tafel is
gedekt. Anneke speelt met haar blokken in de vensterbank. Maar
ze is er dadelijk af als Guuk en Joost de kamer in komen.

Joost begint meteen een verhaal over Peters en de vissen.

Maar Guuk hoort er niet veel van.

Moeder ziet het wel. Ze trekt Guuk naar zich toe.

„Wil jij even thee zetten bij de boterham, Guuk?”

„In . . . in de keuken . . . ?” hapert Guuk.

Moeder knikt: „Ja, natuurlijk in de keuken. Luister, kind, je moet
niet schrikken. Het konijn staat netjes schoongemaakt in de em-
mer. Er is niets naars aan te zien. Ik zeg het maar, omdat je
niet moet schrikken.”

„Moeder, kan Joost dan niet even . . .”

„Niet zo mal doen,” zegt vader korzelig. „Opschieten, Guuk, je
bent geen drie jaar meer.”

„Anneke drie jaar, hè Guukie?” zegt Anneke met haar hoofdje
scheef.

Maar Guuk hoort het niet, ze staat al op de gang. Even aarzelt
ze, dan doet ze de keukendeur open.

Ze wil niet naar de emmer kijken, die altijd onder de keuken-
stoel staat, maar ze doet het toch. Ja, daar staat het konijn, netjes
schoongemaakt. Ze slikt even en pakt de ketel van het gasstel.
Ze wil geen ogenblik meer naar die emmer kijken, maar ze doet
het toch.

De gootsteen is vlak bij de deur naar de veranda.

Nu zal ze beslist niet door het raam naar buiten kijken, niet naar
het lege hok. Waarom doet ze het tòch?

En dan plotseling geeft ze een kreet van schrik en daarna een kreet van blijdschap. De ketel vliegt uit haar handen en duikt over de grond. Het water stroomt door de keuken. Ze rukt de deur open en vliegt de veranda op.

Daar zit hij, daar zit hij wit en zacht en drukt zijn neus tussen de tralies.

„Tìp! Tìp!”

Ze rent meteen terug en struikelt over de ketel. Ze rolt de kamer in, recht in haar moeders armen. Natuurlijk in moeders armen. „O moeder, moeder!! Moeder!!! Hoe kan dàt nou? Hoe kan dàt nou?!”

Moeder wijst lachend naar vader. Joost springt op en holt naar de veranda. Hij struikelt ook over de ketel, die weer een zet krijgt en nu in een hoek van de keuken blijft liggen. Anneke komt achter hem aangehold.

Moeder komt daar weer achteraan, want Anneke mag zo niet naar buiten zonder jasje aan.

Guuk gaat op haar vader af: „Vader, hoe kàn dat nou?”

Hij trekt Guuk naar zich toe, alsof ze nog een heel klein kind is, hij trekt Guuk zo op zijn brede knie.

„’t Ja, dat zal ik je vertellen. Ik wou het beest vanmiddag pakken en toen kon ik het opeens niet doen. Ik vond het net zo akelig als jij. Ja, ’t is gek voor zo’n grote kerel. Toen ben ik de stad ingegaan om een ander konijn. En nou zit de jouwe daar nog.”

Guuk zoent haar vader midden op zijn dikke bos haar en rent weer naar de keuken. Ze struikelt niet meer over de ketel, maar stapt met twee sokken in een plas water, die moeder net wil gaan opdweilen.

Het lijkt wel stuivertje wisselen, want nu hollen Anneke en Joost weer naar binnen om te horen wat vader uitgevoerd heeft.

Moeder is klaar met dweilen, ze zegt maar niets van de ketel. Ze gaat achter Joost en Anneke aan. Ze heeft niet eens gemerkt, dat Guuk in het donker weer naar de veranda gegaan is.

Met twee natte voeten staat Guuk voor het hok.

Ze duwt haar vingers door de tralies: „O Tip, Tip, wat enig, wat enig, dat je er nog bent.”

Tip snuffelt aan haar vingers met zijn zachte snuit.

„Je bent lief, hoor,” zegt ze zachtjes, „je bent zo lief, ik zal . . .”

„Guuk,” roept moeder, „kom je eten?”

„Ja . . . ja, ik kom . . .”

Maar ze gaat nog niet. Ze wrijft driftig langs haar ogen. Ze kan zo niet naar binnen gaan. Dan zou je Joost es horen. Even wachten, ze moeten maar heel even wachten . . .

Het wordt een fijne avond.

Moeder heeft nog een prachtig kerststukje gekocht. Het is een leuke bak met tulpen, er staat een kleine stenen kabouter bij, waar Anneke dol op is.

Maar Guuk schatert van het lachen: „O Joost, een kabóuter.”

„Mnnn,” bromt Joost boos. Hij begrijpt best wat Guuk bedoelt. Ze praat er maar gauw overheen. Ze wil Joost niet kwaad hebben, alles is veel te heerlijk nu.

Moeder heeft een grote pudding in de kelder staan. Ze heeft ook een mooie kerstkrans gekocht. Die staat op het dressoir.

Ze mogen na het broodeten kaarsenstandaards maken. Joost begint met zijn figuurzaag. Guuk maakt ze van halve aardappels. Maar om halfnegen moeten ze naar bed.

„Morgen wordt het vast laat,” zegt moeder. „Gaan jullie alvast maar een beetje vooruit slapen, dat is altijd goed. Toe, kinderen, Anneke slaapt al meer dan een uur.”

Guuk gaat even later naar bed. Anders vindt ze het verschrikkelijk, vooral als het vroeg is 's avonds. Maar nu niet. Ze gaat op bed aan al het heerlijke liggen denken . . .

Ze kijkt even uit het kleine raam. Dat is aan de voorkant. Hier kun je ook het stukje van de markt zien.

Hoor, Joost gaat de zoldertrap op. Morgen mogen ze misschien wel tot elf uur opblijven, heerlijk.

Wat leuk die lichtreclames met al die kleuren net boven de sneeuw. Er moet vannacht nog maar een nieuw dik pak komen. Hoe meer hoe liever. Een wit kerstfeest, dat is altijd mooi. Verleden jaar stroomde het van de regen, dat was niet leuk.

Wat is de markt kaal en leeg. Wat zou Peters nu doen? Zou hij bezig zijn met z'n vissen?

Brr, het is koud hier... Ze gaat gauw in bed, lekker warm onder de dekens.

O, hoor je dat? Liesbeth beneden begint weer te zingen. Vreemde versjes, ze kent er niet één van. Maar het is toch mooi om hier te liggen luisteren. De gordijnen zijn opengeschoven, ze kan zo naar de lichten van de reclames kijken...

O, daar is dat éne wijsje weer van: „O, Kindeke klein, o Kindeke teer... Die wijs kent ze nu zo goed. Ze gaat zachtjes mee liggen zingen...

Ze legt een hand onder de wang... De woorden kan ze niet allemaal verstaan.

Boven ligt Joost ook onder de wol, maar niet zo diep als Guuk. Hij is een jongen en heeft niet zo gauw last van de kou. Het is nog vroeg, hij kan best nog een poosje lezen, dan rolt hij vanzelf wel in slaap. Hij heeft een spannend boek over de oorlog. Wat daar niet allemaal in gebeurt...

En opeens denkt hij: Zou Peters soms zijn arm verloren hebben in de oorlog? Zou hij met twee armen weggegaan zijn en met één teruggekomen? Dat kan best. Dan heeft hij op school niet met één arm gezeten... Ja zeker, dat zal best...

Hij duikt in zijn boek, hij vergeet alles. Hij merkt niet eens, dat een deken van zijn bed naar de grond glijdt. Hij leest maar door en vergeet de tijd.

In de Spiegelstraat is Peters bezig met zijn avondeten. Hij is daar handig in. Het is onbegrijpelijk wat je met één arm doen kunt, als je er maar één hebt. Hij heeft niet veel honger vandaag. Dat komt natuurlijk van die soep. Hij hoeft vanavond weinig werk van zijn eten te maken. Dat is gemakkelijk. Maar . . . wacht es even . . .

Soep . . . Wel, hij is een domoor, hij heeft dat kannetje niet teruggegeven aan dat meisje. Hij had het zelf even terug kunnen brengen. Ze zijn nog langs de voordeur van die mensen gegaan. Joost wees het nog: Daar wonen we. Hij heeft er geen ogenblik aan gedacht. En die kinderen natuurlijk ook niet. Kinderen denken daar niet aan.

Hij zal even gaan kijken of het kannetje in de kar ligt, misschien heeft dat meisje het daarin gelegd.

In de garage is het donker, maar op de tast vindt hij het kannetje achter de lege hulstblikken. Nou, hij moet er vanavond toch nog op uit. Hij zal het dan meteen terugbrengen. Die moeder zal wel denken. Hij kan dan tegelijk bedanken.

In het donker, vlak bij zijn kar, staat hij even te denken.

Kijk nou, wat is hij toch dom aan de gang vandaag. Het lijkt wel of hij er zijn hoofd niet bij heeft.

Hier liggen nog een paar mooie kerstbomen. Hij had aan die kinderen moeten vragen of ze er thuis al een hadden. Dan hadden ze er een kunnen krijgen als dat niet zo was. Hij kan die boom wel meenemen straks. Als ze er al een hebben, geven ze hem wel aan een ander.

Weer op de tast neemt hij de grootste van de kar en steekt die onder zijn linkerarm.

Ze hebben hem zo goed geholpen, die twee snaken. Dat deed hij vroeger ook zo graag, een beetje schooieren langs de winkels en langs de kramen en als het kon wat verdienen.

Hij staat daar in het donker bij zijn kar.

Toen had hij net als die jongen, zijn twee armen nog.

Hij trekt de boom met zich mee, loopt de garage uit en draait de deur op slot. Ja, toen had hij zijn twee armen nog . . .

Een golf van verdriet komt op hem aan in het donker. Hij lijkt opeens jaren ouder, nu hij de voordeur weer ingaat en de boom in de gang op de grond zet en naar boven klimt met het kannetje in zijn hand. Hij heeft veel verloren in zijn leven . . . heel veel . . . Het zal een moeilijk eenzaam kerstfeest worden morgen.

Zijn dochter ver weg . . . dat is jammer . . . Maar het ergste is, dat hij zijn vrouw verloren heeft. Ja, dat is het ergste. Dat is veel erger dan het verlies van zijn arm.

In de keuken maakt hij het kannetje schoon en neemt het mee naar de kamer. Hij zet het op de tafel en loopt naar de ramen. Hij staat voor de opengeschoven gordijnen naar buiten te kijken. Altijd laat hij de gordijnen open. Het geeft 't gevoel, dat hij niet zo alleen is, nu zijn vrouw gestorven is.

Zijn ogen rusten op het aquarium.

Wat hield zijn vrouw veel van de vissen. Wat kon ze tijden lang zitten kijken naar de prachtige kleuren. Aan sommige vissen heeft ze een eigen naam gegeven. „Weerschijn” noemde ze die blauwe daar met zilver.

„Kijk weerschijn weer es driftig zwemmen,” zei ze dan.

Het zal een moeilijk kerstfeest worden dit jaar. Met die twee kinderen vandaag is hij zijn eenzaamheid een beetje vergeten. Maar hier in de stille kamer komt ze weer op hem aan.

Als zijn dochter maar niet helemaal in Amerika woonde. Die heeft kinderen. Dan zouden die bij hem komen en hij zou niet zo alleen zijn.

Hij kijkt weer door het raam naar buiten. De auto's die voorbijrijden, doen heel voorzichtig aan. Het is moeilijk rijden met die sneeuw. De wegkanten zijn glad en hobbelig. Alleen de tram rijdt vrolijk klingelend met een flinke vaart voorbij.

Ja, hij heeft veel verloren. Zijn dochter ver weg, zijn vrouw gestorven en hij zelf een ongelukkige man.

Een ogenblik strijkt hij met zijn linkerhand over de korte armstomp in de mouw, die leeg en slap omlaag hangt.

Een ongelukkige man? . . . Nee, zo wil hij zich zelf toch niet noemen . . .

Een ongelukkige man? . . . Nee, nee, dat niet, dat is hij niet. Dat kan hij na die ene dag nooit meer zijn . . .

Hij heeft veel verloren . . . Maar wat heeft hij veel gevonden!

Op die ene dag heeft hij Jezus gevonden . . . Welnee, het is helemaal anders, Jezus heeft hem gevonden. En daarna kan hij nooit meer ongelukkig zijn. Dat is voorgoed onmogelijk.

Eén ogenblik kijkt hij omhoog naar de lucht, die grote scherpe sterren heeft vanavond, maar ook dikke wolken. Dan keert hij zich af van het raam. Hij pakt het kannetje in een stuk papier en gaat de trap af.

Beneden bij de voordeur staat de kerstboom nog; het is net of je het bos ruikt als je zo'n kerstboom oppakt.

Buiten schuiven de dikke stapelwolken over de stralende sterren. Het begint alweer te sneeuwen.

In de kamer onder het kamertje van Guuk zingt Liesbeth nog steeds bij de piano. Guuk heeft er zo lang naar geluisterd, tot ze er soezerig van is geworden. Ze slaapt in.

Maar plotseling gaat de bel, twee keer achter elkaar.

Ze is meteen klaar wakker.

Twéé keer, dat is voor hen. Zou er nog visite komen? Oom Gert en tante Sari misschien? Die komen wel meer 's avonds aanlopen.

Ze hoort vader praten met een vreemde. Wie is dat nu?

Nee, het is alleen een mannenstem en de stem van oom Gert is het niet.

Ze gaat uit bed en doet de deur op een kiertje open.

Maar . . . maar . . . dat is . . . dat is . . . Péters . . . !!

„Ik kom even dat kannetje terugbrengen, mijnheer. Neem me

niet kwalijk, dat ik het vergeten heb. En nog wel bedankt voor de goede zorgen. Ik had hier nog wat voor de kinderen.”

Guuk kijkt voorzichtig door het kiertje, maar ze ziet alleen vaders rug. Ze hoort vader zeggen: „Kom even boven, man, we hebben de koffie klaar.”

Guuk doet vliegensvlug de deur dicht, want vader keert zich om. Ademloos staat ze in het donker te luisteren.

Doet hij het? Zou hij boven komen? Ja, ja, daar komt hij de trap op.

Ze wacht tot die twee de kamer zijn ingegaan. Dan trekt ze vlug de deur open en sluipt de zoldertrap op. Ze komt zo het kamertje van Joost binnenvallen. Joost ligt te lezen met het licht op. Ze heeft daar niet eens erg in. „Joost, hoor es, Peters is er!”

Joost kijkt op uit zijn boek: „Peters? Ga weg, malle, je hebt gedroomd.”

„Nee, echt waar. Hij komt het kannetje terugbrengen, dat hebben we vergeten. En hij hééft wat voor ons ook. Ga je mee kijken?”

Ze is meteen de trap af. Joost komt het bed uit. Zijn boek rolt op de grond. Peters met de éne arm in hun kamer? Daar moet hij bij zijn. Achter zijn rug blijft het licht branden.

Hij gaat vlug achter Guuk aan. Die is al bij de kamer en duwt de deur open.

Peters zit aan de tafel, hij kijkt om en schiet in de lach.

„Nee maar, daar heb je mijn helpers in nachtgewaad!”

„Maar . . . maar . . .” zegt moeder, „wat moet dat? Het is toch wat!”

„O, nee maar, kijk es,” roept Guuk.

Ze ziet opeens een grote kerstboom staan. Hij staat tegen de vensterbank aan. Ze gaan er allebei op af.

Peters lacht en knikt: „Die had ik jullie vanmiddag moeten geven. Ik heb er niet aan gedacht. Nou moest ik tòch het kannetje brengen.”

Dan begint Anneke te brullen.

„Wel nou nog mooier,” zegt moeder, „daar is Anneke ook nog en dan zo laat!”

Peters legt geschrokken een hand op zijn mond. Hij geeft Joost en Guuk een knipoog: „Allemaal mijn schuld. Het kannetje vergeten en dan hier de hele boel op stelten zetten.”

„Juist leuk,” roept Guuk.

Moeder draagt Anneke de kamer binnen.

Vader schudt zijn hoofd: ’t Is hier een rare beweging! Als ik jullie was zou ik het konijn er ook nog bij halen!”

Guuk loopt uitgelaten naar de deur, maar moeder verbiedt dat.

„Kalm aan, anders gaan jullie meteen weer naar bed. Ik weet het goed gemaakt. Jullie mogen de kerstboom opsieren en ik maak hete chocola. En we snijden de kerstkrans aan.”

Dat is prachtig. Anneke zit al op haar hurken bij de kerstboom.

Guuk draagt de kerstdoos aan met kaarsenhouders en zilveren ballen. Ze hebben alles nog bewaard van het vorige jaar.

Peters lacht vergenoegd. Wel, dat is mooi dat hij die kinderen zo’n plezier kan doen met die boom. Stel je voor, anders lag die maar een beetje in de donkere garage. Dit is beter.

Het wordt een ongedachte feestavond.

De grote kaarsen gaan in de houders. Joost mag ze aansteken.

Anneke blaast er baldadig een uit, maar dat mag niet van vader.

Er is engelenhaar, dat ze over de takken leggen. En Anneke

vindt onder in de doos een zilveren ster, die ze in de top zetten. O, het is prachtig.

Moeder brengt de chocola binnen en snijdt de kerstkrans aan. Anneke klimt op vaders knie. Guuk loopt naar de deur.

„Het grote licht mag uit, hè moeder, ja toch?”

„Ja, natuurlijk. De kerstboom geeft zoveel licht.”

Anneke zit triomfantelijk rond te kijken op vaders knie. Maar dan, plotseling ziet ze iets vreemds. Haar vingertje schiet vooruit en wijst naar de ene lege mouw van Peters.

„O moesje, isse dāt nou?”

Er valt een diepe stilte. Een stilte, waarin niemand iets weet te zeggen. Guuk krijgt er een vuurrode kleur van. Ze ziet, dat vader met zijn grote hand dat uitgestrekte vingertje van Anneke beetpakt.

En dan legt Peters zijn hand op de tafel, zijn linkerhand. Hij is vierkant en stevig en een beetje rood. Je kunt aan die hand zien, dat hij gewend is veel werk te doen.

Hij knikt tegen Anneke, hij knikt naar al die geschrokken gezichten om hem heen. Hij glimlacht zó wijs en zacht, dat Guuk de tranen in de ogen springen. Ze weet zelf niet goed waarom. Hij zegt: „Kinderen zeggen wat ze zien. Dat deed mijn dochtertje ook toen ze klein was. Dat geeft niets.”

Moeder schuift haar stoel dicht bij de tafel.

„Hoe is dat gekomen, Peters? Ben je zo geboren, man?”

Vader legt zijn pijp neer, hij doet dat vreemd voorzichtig. Hij schuift zijn stoel wat achteruit en trekt Anneke dicht tegen zich aan.

„Nee, nee,” zegt Peters, „zo ben ik niet geboren. Ik had twee armen en benen. Gelukkig maar. Ook voor mijn moeder, ze was zo'n vriendelijk mens. Daar zou ze veel verdriet van hebben gehad.”

Zie je wel, denkt Joost, het is natuurlijk in de oorlog gebeurd, net als met die man in het boek. Maar die was een been kwijt . . .

Een been is ook erg.

Er is een stilte gevallen na die woorden, een stilte waarin niemand meer iets vraagt.

Anneke heeft een vingertje in haar mondje gestoken, ze zit slaperig tegen vader aangeleund. Ze kan nog niet begrijpen, dat zij dit gesprek aan de gang heeft gemaakt, zo klein als ze is.

„'t Ja,” zegt Peters, „als ik jullie dat vertellen moet . . . dat is een verdrietig verhaal en ja . . . toch eigenlijk een prachtig verhaal . . .”

Moeder schuift haar stoel achteruit, ze zegt: „Kom jongens, jullie moeten naar bed. Het is meer dan tijd.”

Ze kijken allebei tegelijk naar moeder.

Naar bed? Nu de kaarsen branden en Peters over een verhaal praat, dat echt gebeurd is, een verdrietig en toch een mooi verhaal? Dat moeten ze toch horen?

Maar moeder wil het Peters gemakkelijk maken. Misschien wil die man dat niet vertellen, waar ze allemaal bij zitten. Ze brengt Anneke naar bed.

„Toe, jongens,” zegt ze dan weer, „jullie ook naar je bed. Het is hoog tijd.”

Peters kijkt naar die twee gezichten, naar Guuk en Joost. Hij kijkt ook naar vader en moeder. En even denkt hij aan zijn eigen eenzaamheid.

Hij zegt: „Als ze op mogen blijven . . . Ik geloof, dat ze het graag willen horen. Ik vind het goed. Het is eigenlijk een prachtig verhaal, ziet u. En een dat ècht gebeurd is. Dat horen kinderen graag en . . . misschien . . .”

Hij breekt zijn woorden af en kijkt naar de stralende kerstboom in een hoek van de kamer.

Wat misschien . . . ? denkt Guuk, terwijl ze dichterbij de haard kruipt. Wat bedoelt Peters met dat „misschien”?

Ze heeft geen tijd om dat uit te denken. Want Peters schuift dichterbij de tafel. Hij begint te vertellen . . .

7. DE MAN MET DE ENE ARM VERTELT

„Wat ik jullie nou ga vertellen,” zegt Peters, „is een hele tijd geleden gebeurd. Ik was een jaar of acht getrouwd en ik had twee sterke gezonde armen net als jullie.

We hadden één kind, een dochtertje. Maar dat werd op een dag heel erg ziek. We vreesden voor haar leven. Maar na weken zei de dokter, dat het gevaar geweken was. We waren er zo gelukkig om. Ik zei: „Christientje,” zo heette ze, „wat wil je 's hebben. Bedenk maar iets moois.”

Ze zei: „O vader, wat moeilijk! Weet u wat ik mooi zou vinden? Een hele, hele grote kerstboom, vol met kaarsen en zilveren ballen.”

Guuk kijkt naar de kerstboom in de hoek, ze kijkt dromerig in het licht van de kaarsen. Deze is ook groot, denkt ze, maar het meisje bedoelde vast nog wel groter . . .

„Ik zei: „Dat gaan we doen, Christientje, morgen ga ik er een halen.”

De volgende avond, toen ik thuiskwam van mijn werk, pakte ik mijn fiets en ging erop uit. Het was een slechte avond, bar slecht. Het had gesneeuwd, toen had het gedooid en daarna ging het weer vriezen. Het deed die dagen alles door elkaar. Het was lelijk glad op de weg, maar daar was ik niet zo bang van. Ik vond een geweldig grote kerstboom en ik dacht, dat ik die best achter op mijn fiets mee naar huis kon nemen.

Dat was misschien wel een beetje overmoedig. Maar ja, zo doe je als je een sterke jonge kerel bent.

En het ging best. Ik moest door een grote bomenlaan fietsen, het was aardedonker. Onder de bomen is dat helemaal ver-

schrikkelijk. Je zag geen hand voor je ogen. Maar ik kende de weg op een prik. Ik reed er immers alle dagen. Maar ja, dan was het altijd licht en dat is toch heel wat gemakkelijker. Ik maakte nog een beetje haast ook, want ik wist best, dat het kind zou liggen wachten op die boom.”

Peters zwijgt en kijkt voor zich uit, hij kijkt net als Guuk in het licht van de vlammeende kaarsen.

Guuk schuift dichterbij naar de stoel van Peters. Haar ogen glanzen, ze glanzen om het hardst met de kaarsen in de hoek van de kamer.

Joost komt ook dichterbij. Hij ziet Peters rijden in het aarde-donker met die grote kerstboom achterop. Toen had hij zijn twee armen nog. Hij moet weer kijken naar die lege mouw. Het is net of het nu niet erg is om er naar te kijken. Misschien omdat Peters er nu over aan het vertellen is.

Nog dichterbij schuift Guuk naar Peters' stoel.

„En toen . . .” zegt ze, „en toen . . . verder?”

Het is of Peters wakker schrikt uit diepe gedachten.

„Hè? . . . Ja? . . . Ja, natuurlijk . . . waar was ik gebleven? O ja, ik reed op die weg en het was zo donker, dat je geen hand voor de ogen zien kon. Wat er gebeurd is, weet ik zelf niet goed. De boom moet tussen de spaken geraakt zijn. Of misschien slipte ik op die gladde weg. Maar ik slingerde opeens van het fietspad af naar de grote weg. Ik zag twee lichten recht op me afkomen. Daarna wist ik niets meer.”

Guuk haalt diep adem, Joost staat in gedachten verloren. Hij denkt aan de vader van Kees, die een poos geleden ook aangereden is en wekenlang met zijn arm in een doek heeft gelopen. Maar die is weer helemaal beter.

Peters schudt zijn hoofd, hij leeft weer in die lang verleden tijd . . .

„Dat is vreemd, als je nergens meer van weet. Toen ik mijn ogen opendeed, hoorde ik zingen.

Ik luisterde, luisterde . . . ik kon niet begrijpen waar ik was en wat er met me aan de hand was. Ik voelde op eens een stekende pijn in mijn arm. Toen kwam er een vrouw op me af; ik dacht, dat het mijn vrouw was, maar het was een andere stem.

Ze zei, heel zacht: „Bent u wakker?”

Ik zei: „Wat hoor ik toch? . . .”

Het bleef even stil. Toen zei die stem: „Dat zijn de kinderen van het huis, ze zingen een kerstlied.”

Ik was te moe om verder te praten. In de verte hoorde ik het zingen nog.

Toen ik weer praten kon, zei ik: „Welke kinderen dan?”

Die vrouw ging aan mijn bed zitten, ze nam mijn hand in de hare, ze zei: „Het zijn de blinde kinderen van het blindentehuis. U bent gevallen en ze hebben u hier binnengebracht. U moet heel stil blijven liggen. Uw vrouw is al hier geweest, u hoeft u niet ongerust te maken.”

Ze zei misschien nog wel meer, maar dat hoorde ik niet. Ik luisterde naar het zingen. Ik denk, dat ze dat gezien heeft, want ze stond op en zette zachtjes de deur open.

En toen zag ik ze staan. Dat zal ik nooit meer vergeten, die kinderen daar . . . Ze stonden met hun hoofden omhoog, net of ze naar de hemel keken. En ze zongen van het Kerstkind, van het Kind in de kribbe . . . ja, daar zongen ze van en hun blinde gezichten straalden . . . ik zal het nooit vergeten . . .”

Guuk staat nu tegen de stoel van Peters aan, ze zegt: „Het . . . Kerstkind? . . . Welk Kerstkind?”

Het is net of Peters weer wakker schrikt uit diepe gedachten. Hij is opeens weer hier in de kamer, bij die kinderen, bij Guuk en Joost, zijn twee helpers. Hij kijkt geschrokken in die twee kindergezichten. En dan kijkt hij onderzoekend in de gezichten van hun vader en moeder.

„Kennen jullie het Kerstkind óók niet,” zegt hij geschrokken.
„Weten jullie óók niet, dat de Zoon van God op de aarde is

gekomen in de kerstnacht? Ik dacht altijd, dat het kerstfeest alleen maar een paar vrije dagen betekende en lekker eten en wat kaarsen op de tafel.

Maar toen in die nacht met die zuster aan mijn bed heb ik wonderbaarlijke dingen gehoord. Die zuster heeft me verteld van de Here Jezus, die uit de hemel is gekomen op de aarde. Ze heeft me verteld, dat we veel kwaad doen allemaal. Och, dat weet je immers wel. Maar ze vertelde, dat die Zoon van God op de aarde was gekomen om ons hart beter te maken. Om onze zonden te vergeven. Ik wist daar allemaal niets van. Ik leefde altijd zo maar door. Jullie ook? Jullie ook, mensen?"

Zijn ogen dwalen naar vader en moeder.

En opeens ziet Guuk, dat vader en moeder allebei verlegen zijn. Dat heeft ze nog nooit gezien.

„Och,” zegt vader, „vroeger hebben we wel es . . . maar later . . .”

Moeder knikt: „Mijn moeder vertelde wel es van het Kerstkind, maar later ben ik het vergeten . . .”

Guuk vergeet, dat Peters eigenlijk een vreemde is voor haar. Ze legt zo maar haar hand op die linkerarm.

„O, vertel er es meer van,” zegt ze, „veel meer . . .”

Peters knikt: „Ik zou er dagen over kunnen vertellen. Over dat wonder. Ik ben daar een ander mens geworden, een nieuw mens. En die kinderen, die zo blij stonden te zingen met hun blinde gezichten, zal ik nooit meer vergeten.

Later heb ik het wekenlang erg moeilijk gehad. Toen ik vervoerd mocht worden, brachten ze me naar het ziekenhuis. Met mijn arm werd het steeds erger. En ik kon hem niet houden. Ja, dat was een heel verlies. Dat viel niet mee. Maar het vreemde was: als ik het erg moeilijk had, zag ik die blinde kinderen staan met hun gezichten omhoog en hoorde ik dat kerstlied weer zingen: „Er is een Kindeke geboren op aard . . .” Ik kon het niet vergeten. En dan werd het geluk om dat Kind in de kribbe groter dan het verlies van die arm.”

Moeder staat op. Ze wil iets te doen hebben. Ze gaat de koppen weer volschenken, ze laat de deur naar de keuken openstaan. In die keuken hoort ze Guuk weer vragen: „Vertel es meer van het Kerstkind . . . Vertel er es méér van . . .”

Peters kijkt naar vader en dan naar moeder, die juist binnenkomt.

Hij zegt: „Ik ben hier maar een vreemde en ik kwam jullie bedanken. Mag ik die kinderen de kerstgeschiedenis vertellen, mensen? Of willen jullie dat liever zelf doen?”

Guuk gaat op moeder af: „Het mag, hè moeder, dat mag toch?”

Moeder trekt Guuk dicht tegen zich aan: „Ja,” zegt ze, „natuurlijk mag dat. We zullen er alle vier naar luisteren, Peters.”

Vader legt zijn pijp in de asbak, hij legt zijn twee sterke handen over elkaar.

Guuk moet opeens naar die handen kijken. Ze moet er opeens aan denken, dat vader met die handen het konijn niet kon slachten. Ze gaat naar hem toe en kruipt op zijn knie. Wat geeft het op een avond als deze?

Joost staat tegen de tafel. Hij luistert. Hij kan zelf ook goed vertellen, Anneke kan heel lang naar hem luisteren. Maar zoals Peters het doet, kan hij het niet.

Hoor nou, er waren herders op het veld in de kerstnacht en er kwamen engelen bij . . .

Ze luisteren met open monden. O, te denken dat dit allemaal echt gebeurd is. Dat het Kind in de kribbe ook voor hen op de aarde is gekomen.

Peters zegt het. Hij zegt dat het in de Bijbel staat en dat de Bijbel het Woord van God is. En dat het kleine Kindje in de kribbe de Zoon van God is, de Here Jezus, de Zaligmaker.

„Here Jezus, Zaligmaker”, denkt Guuk.

Hoor nu, Peters zegt dat ze in die Zaligmaker mogen geloven. Als ze in Hem geloven, zal Hij hun harten beter maken.

Ze begrijpen het best. Beter maken van al het kwaad natuurlijk. Guuk kijkt aldor dromerig in het licht van de kaarsen.

Peters tilt even die éne hand op en legt hem weer breed en vierkant op de tafel.

„Als je in Jezus gelooft, kun je nooit meer alleen zijn,” zegt hij. Dat zegt hij en Peters kan het weten, want Peters heeft niets meer op de wereld dan een kamer en een glas met vissen.

Ze weet het opeens, Guuk.

Ze begrijpt het plotseling, terwijl haar ogen in het dansende licht van de kaarsen kijken.

Dáárom was Peters tòch geen stakkerd, dat hebben ze best gezien.

Dáárom kon hij toch blij en gelukkig zijn, al had hij verdriet . . .

Het is bijna halfelf als Peters alleen naar huis loopt onder de hoge stille lucht. Het sneeuwt niet meer, de sterren staan helder aan de hemel ver boven zijn hoofd.

Hij loopt daar met zijn ene arm, zonder vrouw, zonder iemand

die met hem mee naar huis gaat. Hij loopt daar eenzaam, maar toch niet alleen.

Als hij zijn eigen straat inloopt, kijkt hij even naar de deur van de garage. Hij denkt aan zijn kar met kerstbomen.

Hij staat een ogenblik voor de dichte deur en vergeet naar binnen te gaan. Hij denkt: Het begon zo maar, zou je denken.

Die jongen kwam aanhollen en hij zag me en hij kwam me helpen.

Het begon zo maar . . . tenminste dat denk je dan.

Geloof het maar niet. Geloof maar niet, dat het zo maar begon.

Geloof maar, dat de Vader in de hemel, de Vader van het Kind in de kribbe het alles zo geleid heeft.

Geloof maar, dat Hij zelf die jongen naar me toestuurde.

Geloof dat nou maar vast.

Hij loopt de trap op naar zijn kamer en draait het licht aan

Die kamer is wat groot voor een mens alleen.

Hij staat voor het raam vlak bij dat glas met de vissen.

Hij kijkt naar buiten in de straat, die stil geworden is.

Morgen zullen de klokken weer luiden voor het Kind, dat in Bethlehem geboren is.

Hij glimlacht zacht en wijs.

En die kinderen zullen het weten . . . Ze zullen het weten, dat het kerstfeest niet een heerlijk maal is, dat het veel meer is, dat het het feest van Jezus' geboorte is.

In de kamer bij Van Westen kruipt Guuk dicht tegen moeder aan.

„Moeder,” zegt ze, „hoe kon u het Kindje vergeten? Nou vergeten we het niet meer, hè moeder? Nu weten we het morgen veel beter, hè moeder? Ik vind het zo heerlijk.”

Moeder legt een arm om Guuk heen. Ze weet niets te zeggen.

Wat moet ze zeggen, nu ze vergeten is die kinderen van het Kind Jezus te vertellen. Ze heeft het wel geweten, jaren geleden.

Waarom is ze het vergeten?

Heeft Jezus Zelf die man naar hen toegestuurd?

Moest ze dáárom koffie en soep laten brengen?

Moest die man bij hen binnenkomen?

Ze weet opeens, dat haar moeder vroeger altijd zei: „Er gebeurt niets bij geval.”

Haar moeder is jong gestorven. Maar daarom had ze toch niet hoeven te vergeten wat haar moeder haar gezegd en verteld had . . .

Het is nog niet te laat.

Ze trekt Guuk dichter naar zich toe.

Dromerig, half in slaap, zegt Guuk: „Mooi zal het morgen wezen . . . moeder . . . Nu weet ik ook, wat het vers betekent van Liesbeth: „O kerstnacht, schoner dan de dagen . . .” Natuurlijk hè, mooier dan de dagen, want 's nachts kwam het Kindje. Ik ga het morgen allemaal aan Anneke vertellen, moeder. Måg dat?” Moeder wil het niet weten voor Guuk, dat ze nu tranen in haar ogen heeft.

„Ja,” zegt ze, „morgen ga je alles aan Anneke vertellen. Het zal een fijne dag worden.”

Joost zegt niets. Hij doet een beetje druk en onverschillig. Maar hij denkt zoveel te meer. Hij kijkt onder zijn drukke woorden door even naar zijn vader. Waarom zit die zo stil? Zit hij ook over het verhaal van Peters te denken? Over die donkere avond, over alles wat hij heeft verteld?

Is hij, Joost, net als vader? . . . Kan vader er óók niet over praten? Is dat met een meisje anders? . . .

„Wat erg, hè moeder,” zegt Guuk, „als je blind bent . . .”

Moeder geeft geen antwoord, ze denkt: Waarom denken we er eigenlijk niet méér aan, dat je gezond bent en dat je zien kunt. Dat je twee armen hebt en alles kunt doen elke dag . . .

Nu slaat de toren op de grote markt.

Moeder staat op: „Maar kinderen, het is halfelf. Gauw naar boven.”

In het slaapkamertje laat Guuk de gordijnen open. Ze wil zo naar buiten kijken. Straks begint de kerstnacht.

Ze weet nu ook, waarom de klokken dan gaan luiden. Ze weet nu ook, dat hoog boven de sterren God woont, de Vader van het Kind in de kribbe. Ze legt haar hand onder de wang, ze gaat erover liggen denken.

Al half in slaap denkt ze: Dat was natuurlijk het „Kindeke klein, het Kindeke teer” van het versje . . .

Dat was het Kindje in de kribbel . . .

8. HERDERS OP DE VELDEN

Even later gaat Joost naar bed. Hij klimt de zoldertrap op naar zijn kamertje. Nee, hij heeft niet veel gezegd beneden, maar een heleboel gedàcht heeft hij wèl.

Het is koud op het zolderkamertje, want de kleine ramen naar de straat staan nog allebei wijd open.

Wat geeft een flinke Hollandse jongen om kou?

Hij loopt naar het raam en kijkt in de straat.

Er lopen een paar mensen heel diep beneden hem. Een auto slipt te ver naar de kant door de gladheid, maar de chauffeur weet hem weer recht te krijgen. Twee sterke kerels gaan voorbij met de handen op de rug. Ze zijn in diep gesprek met elkaar. Joost kijkt ze na vanuit zijn zolderraam. Zulke sterke kerels zullen die herders wel geweest zijn, van wie Peters vertelde.

Hij moet nu wel omhoogkijken naar de lucht boven de stad.

De sterren stralen hard en koud tussen de dikke wolken. In de kerstnacht zullen ze het licht van die sterren wel beter gezien hebben. Daar waren donkere velden.

En dat àndere licht . . .

Hij wou voor ik weet niet wat, dat hij dáárbij geweest was. Dat had hij willen zien!

Hij doet de ramen dicht op een klein stukje na. Het is fijn om met een open raam te slapen.

In een ogenblik tijd is hij in bed. Onder de dekens denkt hij weer aan die herders op het veld. Ruige kerels waren dat, zei Peters.

De torenklok op de markt, die nu stil en verlaten is, slaat elf slagen door de lucht.

Elf uur, denkt Joost slaperig . . . bijna twaalf . . . Nu is het ook bijna kerstnacht. Nog één uur . . .

Hij slaapt zo maar in, moe van de dag.

En in deze nacht droomt hij van de herders op het veld. Er komt iemand zijn kamertje binnen. Hij kan niet goed zien wie het is, al doet hij zijn ogen nog zo wijd open.

Een stem zegt: „Opstaan, jongen, het is kerstnacht. Je kunt nu niet in je bed blijven liggen. Er is werk te doen voor je, mijn jongen.”

Wat is dat voor een bekende stem, die tegen hem praat? . . . De stem van zijn vader is het niet . . .

„Wat moet ik dan doen?” vraagt Joost.

„Je moet brood en koffie brengen bij de herders, mijn jongen. Ze kunnen de schapen niet alleen laten.”

Hij staat op uit zijn bed, hij denkt geen ogenblik meer aan slaap. Hij kleedt zich aan en staat te wachten.

Dezelfde stem praat weer tegen hem en hij kan zich maar niet te binnen brengen van wie die stem is. En toch heeft hij die meer gehoord, een zware stem, een stem fijn om naar te luisteren . . .

„Hier, jongen, een rugzak vol brood en koffie. Ik geef je een fakkel mee. Dat is goed voor de wilde dieren. Van licht zijn ze bang. Als je die fakkel heen en weer zwaait, zal er geen wild beest op je afkomen. Je hoeft niet bang te zijn.”

Bang? Hij is helemaal niet bang, hij durft bèst.

Hij loopt met zijn rugzak en zijn fakkel opeens op een smalle weg, die tegen de heuvels opklimt.

Het is prachtig buiten. De velden liggen wijd en ver gestrekt onder een heldere lucht vol sterren.

Hij kijkt om zich heen of hij Kees ook ziet. Hij zou willen, dat Kees met hem meeding; hij zou de fakkel wel zwaaien voor twee tegelijk.

Maar hij ziet hem niet.

Hij zou Kees kunnen halen en meenemen. Maar hij weet plotse-

ling niet meer waar Kees woont. Hoe kan hij dat nou vergeten?
Hij durft alleen ook wel, hij durft alleen bèst.

Stil es even!!!

Loert daar een wild beest tussen die struiken? Brult daar een leeuw op zij van de weg? Maar hij is niet bang. Een echte Hollandse jongen is immers niet bang.

Hij zwaait met zijn fakkel en merkt nu, dat de weg gaat dalen.

Hij begint te fluiten, maar houdt er meteen mee op. Dat is natuurlijk verschrikkelijk dom van hem. Dan roep je de wilde dieren naar je toe. Hij moet met zijn fakkel blijven zwaaien.

Eigenlijk . . . eigenlijk . . . zou hij wel es zo'n leeuw of tijger willen zien. Het zou mooi zijn als hem nu een leeuw tegemoet kwam de heuvel op. Maar dat is natuurlijk weer een domme gedachte. Want wat zou hij moeten doen? Hij heeft alleen maar die ene fakkel.

Hij kijkt naar zijn voeten. Wie heeft hem eigenlijk zulke zware schoenen aangegeven met zulke dikke zolen eronder?

Het zijn zijn oude schoenen niet, die hij altijd in de sneeuw aan moet van zijn moeder.

Zouden dat nu bergschoenen zijn, waar Kees van verteld heeft? Maar daar zitten dikke spijkers onder geslagen.

Moeder heeft hem die schoenen niet aangegeven, thuis hebben ze zulke schoenen niet, dat weet hij zeker.

Zou zijn moeder eigenlijk wel weten, dat hij op pad is, zo ver weg?

O, wacht es even, wacht es . . .

Hij staat stil op de weg en kijkt met saamgeknepen ogen in het donker. Brandt daar een vuur in de verte? Laaien daar vlammen in de donkere lucht?

Ja, ja, ja zeker . . .

Zijn hart begint te bonzen van vreugde, hij gaat met grote stappen op dat vuur af. Hij loopt met stevige passen die laaiende

vlammen tegemoet. Die donkere dichte plekken links en rechts . . . zouden dat soms . . .

Ja, ja, ja zeker, dat zijn de kudden schapen . . .

Hij heeft ze gevonden, helemaal alleen heeft hij ze gevonden!
Hij gaat de dalende weg en komt in de velden van Efrata.

En daar zijn de herders! Ze liggen op de grond dicht bij het vuur, maar ze slapen niet.

Tussen hen in staan kleine glazen lantarens, dat is vreemd spookachtig in de donkere nacht.

Ze zien hem al aankomen, ze zien hem natuurlijk aan zijn zwaaiende fakkel. Ze steken de handen naar hem op.

Wat zien ze er vreemd uit, heel anders dan oom Johan, die ook een tijdlang herder is geweest. Deze herders hebben lange baarden en lang haar hebben ze ook.

Hij legt de rugzak tussen de herders in.

„Hier is het brood en de koffie,” zegt hij.

Ze lachen tegen hem, ze zeggen: „Dank je wel, je bent een ferme jongen. Je hebt alleen de weg gevonden, dat is niet gemakkelijk in de nacht. Kom bij ons zitten en eet mee van het brood en drink van de koffie. Er is genoeg.”

Hij hurkt neer op het veld en kijkt in de laaiende vlammen van het vuur. Hij zou willen, dat hij nooit meer terug hoefde te gaan. Als hij groot is, wil hij herder worden. Hij weet opeens heel zeker, dat hij geen vliegenier wil worden en dat heeft hij toch altijd gedacht.

De herders nemen de tas en pakken het brood uit.

En dan plotseling vallen de stukken brood uit hun handen, ze slaan de handen voor het gezicht.

Aan de lucht vlamt op eenmaal een groot licht en een engel schalt met een stem als een bazuin, hoog boven hun hoofden: „Vreest niet!! „Vreest niet!!!”

Voorzichtig laten de herders hun handen zakken. Híj, Jóóst, óók . . .

Vreest niet?

Ze houden die handen toch als een scherm boven hun ogen. Het licht is te machtig, te geweldig . . . voor mensenogen . . .

Daar is die stem weer, die stem als een bazuin, die stem van de engel: „Vreest niet, ik kom u grote blijdschap vertellen . . .”

Blijdschap? Grote blijdschap?

Ze komen overeind, hij ook.

Ze staan midden op het veld en kijken omhoog. Hij óók.

Maar nog altijd houden ze de handen als een scherm boven de ogen.

„De zoon van God is geboren in Bethlehem, de Zaligmaker!” schalt die stem als een bazuin over de doodstille velden. „Ga maar kijken. Het Kind ligt in de kribbe en het is gewonden in doeken.”

Ze kijken elkander aan, maar spreken niet.

Hoe zou je iets kunnen zeggen als er een engel spreekt hoog boven je hoofd?

En plotseling beginnen er duizenden engelen te roepen, de hele lucht is er vol van.

„Ere zij God, ere zij God, vrede op aarde, vrede op aarde . . .”

Wie heeft ooit zo iets gehoord!

En even plotseling is het stil . . . en donker.

Hun handen zakken omlaag. In het aardedonker kijken ze elkander weer aan. Een oude herder doet een stap naar voren.

Hij zegt: „We gaan naar Bethlehem, kom mee.”

Zijn baard is lang en wit en hangt laag op zijn borst.

Joost haalt diep adem, zijn hart bonst tegen zijn ribben. Zou hij durven? Hij durft!

Hij doet een stap naar die herder toe en nog één. Hij stoot de woorden eruit: „Mag ik . . . mag ik meegaan?”

De herder pakt zijn stok.

„Kom mee, jongen,” zegt hij met een stem als een klok, „kom mee, wij gaan die Zaligmaker zoeken. Kom mee.”

Nu Joost vlak bij die herder staat, is het of er licht op zijn gezicht glanst. Is dat het licht van de engel nog? Glanst zijn eigen gezicht ook zoals van die herder?

Eén van de jongeren loopt naar de oude herder toe. Hij kijkt even om zich heen, hij vraagt: „Wie moet er bij de schapen blijven?”

De oude herder schudt zijn hoofd: „Laat de schapen hier, God zelf zal voor ze zorgen. Wij doen wat de engel gezegd heeft. We gaan de Zaligmaker zoeken.”

Ze gaan op weg, ze lopen achter elkaar op het stijgende pad. Heuvel op, heuvel af. Joost voelt zich klein en nietig bij die stoere herders, maar hij blijft vlak achter hen aangaan. Ze hebben hun lantarens meegenomen. Hij zelf draagt zijn fakkel voor zich uit.

Het is een vreemde optocht dwars door de nacht. Ze verlaten de velden en vinden de stad Bethlehem.

Maar waar is nu het Kind geboren? Aan wie kunnen ze dat vragen in de donkere nacht? Stil es even. Daar gaat een nachtwaker door de straten. De oude herder loopt naar hem toe, hij legt een zware hand op de schouder van die nachtwaker. Die hand is vierkant en breed. Wie heeft er toch zo'n vierkante brede hand. Hij heeft die hand al eens meer gezien. Waar?

Maar dan vergeet hij dat. De nachtwaker wijst hun de weg. Ze lopen en zoeken en vinden een deur, waar ze aankloppen.

Een jonge man doet die deur open, een jonge man met een zwarte baard. Moeten ze hier zijn? Is die Zoon van God in een stal geboren? . . .

O ja, kijk maar! Daar staat een kribbe en er ligt een kind in doeken gewikkeld. Dat heeft de engel immers gezegd. Ze hebben het Kind gevonden!

En dan gebeurt er iets vreemds. De oude herder laat zich op zijn knieën zakken vlak bij die kribbe. En de andere herders knielen naast hem neer. Joost buigt óók zijn knieën, net als die

herders. Hij ligt tussen hen in, alsof hij één van de herders was. En niemand vindt dat vreemd.

Hij weet niet hoelang ze daar geknield liggen, maar hij kan onmogelijk zijn ogen dicht houden. Hij moet kijken naar dat Kind in de kribbe, naar die Zoon van God. Hij heeft het gevoel of zijn hele gezicht gaat glanzen.

En dan plotseling merkt hij, dat de herders zijn gaan staan.

Hij komt snel overeind, hij is de laatste.

De oude herder zegt: „Nu kunnen we weer gaan werken. Kom maar mee.”

Wat is dat toch voor een stem, zo donker en zwaar? Waar heeft hij die stem meer gehoord?

Ze staan weer buiten in de smalle straat en ze gaan terug naar de velden.

De weg terug lijkt veel korter. De lantarens zwaaien heen en weer, ze werpen grote schaduwen over het veld. Zijn fakkel begint op te branden, maar dat is niet erg. Want in het oosten wordt de lucht al licht. De nacht is bijna voorbij.

Maar hij ziet daar weinig van, want hij moet luisteren naar die herders. Ze kunnen niet zwijgen, geen ogenblik.

De oude herder zegt telkens: „Geloofd zij het Kind in de kribbe.”

De andere herders zeggen hem dat na. En dan wil hij niet achterblijven. Hij spreekt die oude herder ook na: „Geloofd zij het Kind in de kribbe.”

De weg is zo kort, veel te kort. Hij ziet de heuvel al, waar ze vandaan gekomen zijn . . .

De schapen liggen zo vredig en stil in het veld. Er is niets gebeurd. De vuren branden nog zwak, er laaien geen vlammen meer naar de lucht.

De herder met de witte baard legt een hand op zijn schouder. Er was toch nòg eens iemand, die zo een hand op zijn schouder legde? Wie was het toch en waar was het dan?

„Nu moet je naar huis gaan, jongen,” zegt de stem van de herder, diezelfde stem, die hij al kent en toch níet kent. „Je moet naar huis gaan. De weg is nog lang. Je zult veel te vertellen hebben. Vergeet het Kind in de kribbe nooit.”

Nu wéét hij het!

Het is de stem van Peters, die tegen hem praat. Kijk maar, het is opeens Peters, die naast hem loopt en met hem meegaat de weg naar huis. Hoor maar, het is de stem van Peters, die zware donkere stem.

„Vergeet het Kind in de kribbe nooit,” zegt Peters. „Het Kind komt je hart beter maken, het Kind zal je gelukkig maken als je in Hem gelooft. Ik ben immers met mijn éne arm ook gelukkig geworden. Dat weet je toch!”

Ja, het is Peters. Hij ziet duidelijk die ene lege mouw. En het gezicht van Peters glanst, hij is geen stakkerd, helemáál niet, nee, hij ís geen stakkerd . . . O, wat dom, nu is hij zijn fakkel vergeten. Hij heeft die fakkel neergelegd op het veld. Hij gaat hem halen.

Peters moet alvast maar doorlopen. Hij zal hem straks wel inhalen.

Wat klimt die weg nu. Er is een diep ravijn aan zijn rechterhand. Peters hééft geen rechterhand.

Hij moet niet zo erg aan de kant van de weg gaan lopen. Niet zo dicht langs dat ravijn . . . dat is gevaarlijk. Waarom gaat hij zo dicht langs dat ravijn? . . .

Zijn voet schiet uit . . . Hij geeft een gil van angst . . .

Met een schok vliegt hij overeind en slaat de ogen op.

Ademloos zit hij rond te kijken in zijn kleine zolderkamer.

Hij zit rechtop en kijkt door het raam naar buiten.

Hij zet zijn voeten buiten het bed en loopt naar dat raam toe.

Hij zucht diep en strijkt met zijn hand over de ogen.

Het is een droom . . . Wat een droom . . .

Het is het verhaal van Peters, maar in zijn droom is hij er zelf bij geweest.

De lucht zit weer vol dikke wolken. Er zijn geen sterren meer. Een aarzelende sneeuwvlok begint te vallen.

Hoor, daar slaat de torenklok, twaalf slagen . . .

Maar dan . . . dan is het nu kerstnacht, natuurlijk, dan is het nu immers kerstnacht.

Hij gooit het raam open en kijkt in de stilgeworden straat.

Een late voorbijganger loopt haastig naar huis.

Kerstnacht . . . Iedereen in huis slaapt, maar hij niet . . .

Hij zal nooit vergeten wat die herder zei . . . of eigenlijk wat Péters zei, die man met zijn éne arm.

Hij draait zich om en gaat in bed. Hij trekt de dekens ver over zich heen. Hij wil alleen zijn, helemaal alleen met het wonder van de velden van Efrata.

Hier in het donker, diep onder de dekens is het net of hij nog op het veld is, dicht bij de herders.

Hier is het net of die stem nog praat in zijn oor, die zware stem van Peters.

„Vergeet het Kind in de kribbe nooit, vergeet het Kind in de kribbe nooit!”

INHOUD

	Blz.
1. Guuk	7
2. Joost en de man met de ene arm	16
3. Toen het avond werd	27
4. Twee helpers?!!	39
5. Op stap met een kerstboom	50
6. Het vergeten kannetje	62
7. De man met de ene arm vertelt	73
8. Herders op de velden	82